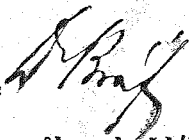

383-808

5020
5320

Základní zákonové státní království Českého.

Ku potřebě

poslanců sněmovních, voličů a vůbec každého
občana.

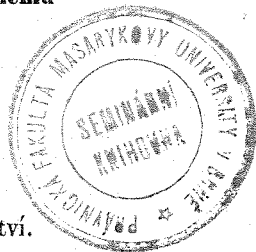
D 30.

Přidán jest

řád jednací a seznamenání poslanců sněmu
Českého.

V PRAZE 1863.

J. G. Calveho universitní knihkupectví.
(Filiálky v Jičíně a Hoře Kutné.)
Bedř. Bekke

ODKAZ
PROF. ALB. BRÁFA
UNIVERSITĚ MASARYKOVĚ

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
Č. inv.: 032160

Tiskem K. Schreyera a Hyuka Fuchse v Praze.

O B S A H.

	Stránka
Patent, daný dne 11. srpna 1804, jímžto Rakousko prohlašuje se za císařství	1
Diplom císařský, daný dne 20. října 1860, jímžto se pořádají poměry statoprávní měnárství Rakouského	4
Patent, daný dne 26. února 1861, o zastupitelstvu říšském a zemském	9
Základní zákon o zastupitelstvu říšském	13
Zřízení zemské království Českého	19
Řád volení do sněmu království Českého	32
Přidavek.	
Řád jednací sněmu Českého	59
Poslanci sněmu Českého	84
Poslanci rady říšské, zvolení ze sněmu Českého	98
Výbor zemský království Českého	100

Patent, daný dne 11. srpna 1804,

jímžto se Rakousko prohlašuje na císařství.

My František Druhý, z Boží milosti zvolený císař Římský, po všechny časy rozmnožitel říše, král Germánský, Uherský a Český atd.

Ačkoli jsme řízením Božím a zvolení jsouce od kurfirštů římsko-německé říše došli důstojenství, nad které Sobě, co Naší osoby se týče, žádného rozmnožení titulů a důstojností žádati zapotřebí nemáme; jest nicméně péče Naše co vladare domu a mocnařství Rakouského obrácena k tomu, aby se zachovala a udržela taková úplná rovnost titulu a dědičného důstojenství s nejznamenitějšími vladaři a mocnostmi evropejskými, která panovníkům Rakouským, jak z příčiny dávné slávy Jejich arcidomu, tak i dle velikosti a lidnatosti států Jejich, znamenitá království a nezávislá knížetství v sobě obsahujících, přísluší a mezinárodním užíváním i mezinárodními traktáty pojištěna jest.

Abyste tedy tato úplná rovnost důstojenství trvale utvrdila, vidí se Nám a máme k tomu právo, bychom za příkladem, jež dal v minulém století císařský dvůr Ruský, a nyní také nový panovník Francouzský, domu Rakouskému, hledíc k jeho státům nezávislým, přidali též titul dědičného císaře.

Dle toho ustanovili jsme se po zdravém uvážení na tom, abychom pro Nás a pro Naše nástupce v nerozdílném držení Našich nezávislých království a zemí, titul a důstojenství dědičného císaře Rakouského (co jméno Našeho arcidomu) tím způsobem slavně přijali a ustanovili, že Naše veškerá království, knížetství a provincie mají i budoucně bez změny zachovati své posavadní tituly, zřízení, přednosti a postavení. Podlé tohoto našeho nejvyššího rozhodnutí a pronešení nařizujeme:

1. Hned po Našem titulu zvoleného císaře Římsko-německého vložen buď titul dědičného císaře Rakouského a po něm položeny budte jiné Naše tituly, totiž: král Germánský, Uherský, Český atd., pak titul arcivojvody Rakouského atd., vojvody Štyrského atd. a tituly ostatních zemí dědičných.*)

2. Přidán a propůjčen buď, jak Naším potomkům obojího pohlaví, tak i potomkům Našich nástupců u vladařství arcidomu, titul císařských královských princů a princesen, krom titulu arcivojvod a arcivojvodkyň rakouských a císařských královských vysostí.

3. Jakož pak všechna Naše království a jiné země, jak řečeno, při svých posavadních pojmenováních a ve svém způsobu posavadním bez ujmy se zachovávají mají; vztahuje se toto zvláště k Našemu království Uherskému a k zemím s ním spojeným, též k těm Naším státům dědičným, kteréž posud přímo spojeny byly se říší římsko-německou, a kteréž i budoucně v témž svazku s ní zůstati mají, dle výsad,

*) Tuto v původním patentu přidána jest celá titulatura, která však r. 1836 změněna byvší zde se pomíjí.

od Našich předků v císařství římsko-německém Našemu arcidomu propůjčených.

4. Zůstavujeme Sobě k dalšímu rozhodnutí, abychom nařídili slavnosti, které za příčinou Našeho a Našich nástupců korunování za dědičného císaře za dobré míti budeme; však při korunování, které jsme My a předkové Naši, co králové Uherští a Čeští obdrželi, má i budoucně beze změny zůstati.

5. Toto Naše pronešení a nařízení budíž ve všech Našich dědičných královstvích a zemích způsobem náležitým neprodleně vyhlášeno a ve skutek uvedeno. Jakož nepochybujeme, že všichni stavové a poddaní zemí těchto toto opatření, směřující k utvrzení důstojnosti tělesa spojených států rakouských, vděčně a s vlasteneckým účastenstvím uznají.

Dáno ve Vídni, Našem městě hlavním a sídelním, dne 11. srpna léta tisícího osmistého čtvrtého, panování Našeho římského a v dědičných zemích roku třináctého.

František m. p. (L. S.)

Alois hrabě z **Ugarte** m. p.
nejvyšší kancléř království Českého a prvni kancléř
arcivojvodství Rakouského.

Josef svob. pán z **Marky** m. p.

František hrabě **Vojna** m. p.

Z vlastního rozkazu Jeho c. k. Milosti:
Jan Fidelis šl. **Erggelet** m. p.

Manifest císařský, daný dne 20. října 1860.

K Mým národům!

Když jsem nastoupil na trůn Mých předkův, bylo mocnářství silnými bouřemi otřásáno.

Po skončení boje Mému citu otcovskému velice bolestného nastala v Mých zemích, jakož téměř ve všech mocně otřesených zemích pevniny evropejské, předkem a nejprve potřeba, aby se moc vládní toužejí v jedno spojila. Obecné dobré a bezpečnost většiny pokojných obyvatelů v mocnářství vyhledávaly toho, — rozčilené vášně a bolestné rozpomínání na dobu právě minulou činily, že nebylo lze, aby se dala volnost živlům, jenž teprv nedávno nepřátelsky proti sobě byli bojovali.

Chtěje zvědět, čeho sobě rozličné země mocnářství Mého žádají a čeho potřebí mají, zřídil a svolal jsem patentem Mým, daným dne 5. března 1860 Mou rozmnoženou radu říšskou.

Uváživ návrhy touto radou říšskou Mi podané, měl jsem za příhodné, bych vydal dnešního dne a vyhlásil diplom, jak se mocnářství v příčině práva státního uspořádati, jaká práva a jaké postavení jedno každé království a jedna každá země míti, a jak svazek veškerého mocnářství dle práva státního znovu zjištěn, upevněn a zastoupen býti má.

I konám povinnost vladařskou, vyrovnávaje i slučuje rozpomínky Mých zemí a národů, jejich smýšlení o právé a práva od nich žádaná se skutečnými potřebami Mého mocnářství, a zůstavuje s plnou důvěrou Mým národům, aby dle dospělého poznání

svého instituce Mnou dané nebo obnovené s vlastneckou horlivostí zdárně vzdělávali a utvrzovali. Nadějí se blahého jich rozkvětu od ochrany a milosti Všemohoucího, v jehož rukou jsou šťastné i nešťastné příhody knížat i národů, a kterýž Mé opravdové i svědomité péči otcovské požehnání svého neodepre.

Ve Vídni, dne 20. října 1860.

František Josef m. p.

Diplom císařský, daný dne 20. října 1860,

pro uspořádání vnitřních poměrů statoprávních mocnářství Rakouského.

My František Josef První, z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský a Český atd. atd.

tímto všem na vědomí dáváme:

Předkové Naši slavné paměti moudře i pečlivě k tomu hleděli, aby v Našem nejjasnějším domě zřízena byla jistá forma poslušnosti, načež od Jeho c. kr. Apoštolského Veličenství, slavného císaře Karla VI., dne 19. dubna r. 1713 s konečnou platností a nezměnitelně ustanoven jest řád poslušnosti zákonem státním, základním a domovním posavade platným, kterýž pod jménem pragmatické sankce znám jest a od řádných stavů Našich rozličných království a zemí přijat byl.

Na tomto řadu poslušnosti co nepodvratném základu právním a na nedílnosti i nerozlučitelnosti

svých rozličných částí, s právy a svobodami jmenovaných království a zemi v srovnalost uvedené, založeno jsouc odolalo mocnárství Rakouské, smluvami státními a mezinárodními od té doby rozšířené a utužené, vítězně všelikým nebezpečenstvím a útokům, které na ně dorážely, jsouc v tom podporovány a hájeno věrností, oddaností a udatností svých národův.

Prohlédajíce k dobrému Našeho domu a Našich poddaných máme za Svou povinnost vladařskou, abychom mocného postavení mocnárství Rakouského hájili a pojištěním jasných a nepochybných zřízení právních a svorné spolupráce bezpečnosti jemu propůjčili. Kteréhožto zjištění mohou úplně poskytnouti jen takové instituce a taková zřízení právní, ježto stejnou měrou se srovnávají s vědomím práva historického, s rozličností Našich království a zemi, a s tím, čeho vyhledává jich pevný, nedílný a nerozlučitelný svazek.

Hledíce k tomu, kterak tím, že všickni poddaní Naši před zákonem jsou rovni, že všickni mohou volně náboženství své provozovati, že všickni, nechť jsou toho neb onoho stavu a rodu, jsou ku všelikým úřadům spůsobni, též tím, že všickni společně a stejnou měrou jsou povinni službu vojenskou konati a daně platiti, a že jest zrušena robota a odstraněna linie celní mezi zeměmi, společná zřízení organická a svorná spolupráce v Našem mocnárství znamenitě se rozšířila a utužila, — uváživše mimo to, že pro bezpečnost Našeho mocnárství a pro blaho jedné každé země, ježto moc státní ve všech zemích pevniny evropejské v jedno jest spojena, nevyhnutelně potřebí, aby se nejvyšší úkolové

státní společně vykonávali, — měli jsme za dobré, pro vyrovnání posavadních rozdílností mezi Našimi královstvími a zeměmi, a k tomu konci, aby poddaní Naši měli příhodně uspořádaného účastenství v zákonodárství a správě, ustanoviti dle pragmatické sankce a z plné moci Naši za stálý a neodvolatelný základní zákon státní, kterýž Nám i řádným potomkům Našim pravidlem u vládě býti má, co níže tuto položeno a naříditi takto:

I. Právo, zákony dávatí, je měniti a rušiti, vykonáváno bude od Nás a od Našich nástupcův jedině společně se sněmy zemskými řádně shromážděnými, a vedle případnosti s radou říšskou, do kteréž budou sněmové posílati jistý počet údův, kterýž My ustanovíme.

II. Všeliké věci, zákonodárství se týkající, ježto se vztahují ku právům, povinnostem a záležitostem, kteréž mají veškerá království a země Naše společně, jmenovitě věci zákonodární, týkající se mince, peněz a úvěru, cla a obchodu, též pravidel bankovníctví cedulního; jakož i věci zákonodárské, týkající se pravidel poštovníctví, telegrafů a železnic, rovněž i spůsobu i spořádání povinnosti vojenské, mají se budoucně v radě říšské a s radou říšskou vyjednávatí a pomocí její podlé ústavy vyřizovati; jakož se jedině s přivolením rady říšské mají nové daně a dávky uváděti, daně a poplatky již zavedené, zvláště cena soli zvyšovati, dle Našeho rozhodnutí, jehož datum 17. července 1860, nové výpůjčky činiti; nynější dluhy státní konvertovati a nemovitě jmění státní prodávati, zjinačovati aneb zavazovati; — konečně se mají pomocí rady říšské rozpočty vydání státních na rok příští zkoušeti a na jisto postavovati, a tak-

těž závěry počtů státních a resultáty ročního hospodaření s financemi zkoumati.

III. Všeliké jiné věci, zákonodárství se týkající, které v punktech výše položených nejsou jmenovány, vyřizovány budou dle ústavy ve sněmích zemských, a to v královstvích a zemích ke koruně Uherské příslušných dle předešlých jejich zřízení, v Našich ostatních královstvích a zemích ale dle jich zřízení zemských.

Poněvadž ale v Našich zemích, kteréž nenáleží ke koruně Uherské, od dávných let i takové věci, zákonodárství se týkající, o nichž jednati nepřisluší výhradně radě říšské, společně se vyjednávaly a rozhodovaly, tedy Sobě zůstavujeme, že dáme také věci takové vyjednávatí dle ústavy pomocí rady říšské, do níž se radové říšští z těchto zemí přivezmou.

Věci, o nichž jednati nepřisluší výhradně radě říšské, budou se moci společně vyjednávatí také tehda, když by si toho některý sněm zemský žádal a návrh v příčině toho učinil.

IV. Tento diplom císařský budiž neprodleně v archivech zemských království a zemí Našich schován, a časem svým vložen v zákony zemské v textu autentickém i v jazycích zemských. Nástupcové Naši mají týž diplom, hned když nastoupí na trůn, týmž způsobem podpisem Svým opatřiti, a jednomu každému království i jedné každé zemi jej vydati, kdežto se pak vloží v zákony zemské.

Tomu na svědomí jsme se v tomto diplomě podepsali, pečet Naši císařskou k němu přitisknouti dali a poručili, aby byl v Našem archivu domovním, dvorském a státním uložen a chován.

Dáno ve Vídni, hlavním a sídelním městě Našem, dne 20. října léta tisícího osmistého šedesátého, panování Našeho roku dvanáctého.

František Josef m. p. (L.S.)

Hrabě **Rechberg m. p.**

Z Nejvyššího nařízení:
Svobodný pan **Ransonnet m. p.**

Patent, daný dne 26. února 1861,

o zastupitelstvu říšském a zemském.

My František Josef První, z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský a Český, atd., atd.

Jakož se Nám vidělo, v diplomu Našem, pro uspořádání poměrů statoprávních mocnářství Našeho dne 20. října 1860 vydaném, dle pragmatické sankce a z plné moci Naší, Nám samým a taktéž Naším řádným nástupcům u vlády pro pravidlo, na tom se ustanoviti a naříditi, že právo, zákony dávatí, je měniti a rušiti, jen společně se sněmy zemskými, potahmo s radou říšskou bude vykonáváno, a uvažující, že toto právo, aby se ve skutek uvedlo, jistého řádu a jisté formy u vykonávání zapotřebí má, prohlašujeme, nařizujeme a vědomo činíme, slyševše ministerskon radu Naši:

I.

V příčině toho, jak bude složena rada říšská k zastupování říše ustanovená, a v příčině práva, diplomem Naším, daným dne 20. října 1860, jí zů-

staveného, míti účastenství v zákonodárství, schvalu-
jeme přiložený zákon o zastupitelstvu říšském a pro-
půjčujeme mu tímto u veškerých královstvích a ze-
mích Našich moci základního zákona státního.

II.

Co se týče Našich království Uherského, Char-
vátského a Slavonského, též Našeho velkoknížetství
Sedmhradského, učinili jsme Našim ručním listem,
daným dne 20. října 1860, již opatření náležitá, aby
se předešla zřízení zemská v srovnalosti s dotčeným
diplomem Našim a v mezích v něm vyměřených
obnovila.

III.

Pro Naše království:

České,

Dalmatské,

Haličské a Vladimířské s vojvodstvími Osvě-
tínským a Zátorským a s velkovojsvodstvím
Krakovským;

pro Naše arciknížetství:

Rakouské pod Enží, a

Rakouské nad Enží,

pro Naše vojvodství:

Krajinské, a

Bukovinské;

pro Naše markrabství:

Moravské;

pro Naše vojvodství:

Horno- a Dolnoslézské;

pro Naše markrabství Istrianské s knížecím
hrabstvím Gorickým a Gradištským a s mě-
stem Trstem i jeho okrškem; a

pro zemi Vorarlberskou

vidí se nám, aby práva a svobody věrných stavů
těchto království a zemí dle poměrů a potřeb ny-
nějšího času se vyvinuly, přejinačily a s prospě-
chem veškerého mocnářství v srovnalost uvedly,
přiložená zřízení zemská a řady volení do sněmu
schváliti, a propůjčujeme jednomu každému zřízení
a řádu pro tu kterou zemi moci základního zákona
státního.

Ješto jsme však v příčině toho, jak Naše krá-
lovství Dalmatské k Našim královstvím Charvátskému
a Slavonskému dle práva státního postaveno bude,
posud s konečnou platností nerozhodli, tedy zřízení
zemské, kteréž jsme pro Naše království Dalmatské
vydali, na ten čas ještě úplně ve skutek vejíti ne-
může.

IV.

Abychom statuty, patenty, danými dne 20. října
1860, pro Naše vojvodství Štyrské, Korutanské a
Salcburské, též pro Naše knížecí hrabství Tyrolské
vydané, v srovnalost uvedli s těmi ustanoveními,
ježto ve zřízeních zemských dnešního dne od Nás
schválených co do pravidla položena jsou; abychom
zastupitelstvím zemí výše jmenovaných oněch širších
práv propůjčili, kteráž se nám vidělo povoliti zá-
stupcům ostatních zemí korunních; abychom konečně
nařízení Naše, dne 5. ledna roku 1861 v příčině
práva volení do sněmu vydaná také ve Štyrsku,
Korutanech, Salcburku a Tyrolsku stejnou měrou ve
skutek uvedli a statuty zemské již vydané rozšířili
a přejinačili: vidělo se nám, přiložená nová zřízení
zemská pro Štyrsko, Korutany, Salcbursko a Ty-
rolsko schváliti.

V.

Přikazující zároveň v příčině Našeho království Lombardsko-Benátského Našemu ministrovi státnímu, aby Nám zřízení zemské na týchž základech založené v příhodnou dobu předložil, propůjčujeme prozatím kongregacím tohoto království, jakožto nynějšímu zastupitelstvu jeho, práva, aby ustanovený počet úřadů do rady říšské vyslaly.

VI.

Ještě pak jednak předcházejícími zákony základními dílem znovu zavedenými, dílem podle nových zákonů základních udělanými, základ statoprávních poměrů říše Naší pevně položen, a zvláště zastupitelstvo národů Našich náležitě rozděleno a účastenství jich v zákonodárství a ve správě uspořádáno jest — tedy tímto veškeré tyto zákony základní za zřízení říše Naší prohlašujeme, a chceme i budeme pod ochranou Boha všemohoucího tato slavně vyhlášená a zaslíbená pravidla netoliko sami nezvratně zachovávat i je držeti, anobř zavazujeme také Naše nástupce u vládě, aby je nezvratně zachovávali, je drželi a že tak učiní, také při nastoupení na trůn v manifestu, jež v příčině toho vydají, slíbili. Projevujeme také tímto pevný úmysl, že jich budeme vši Naší mocí císařskou proti každému útoku hájiti a k tomu přihlížeti, aby je jeden každý zachovával a držel.

VII.

Poroučíme, aby tento patent i se státními zákony základními o zastupitelstvu říšském a zemském, prostředkem něho vyhlášenými ve způsobě diplomu císařského byl zdělán a v Našem archivě domovním,

dvorském a státním uložen a chován, a taktéž aby časem svým v archivech Našich království a zemí uložen a chován byl zákon základní o zastupitelstvu říšském kromě zvláštních zákonů základních pro jednu každou zemi ustanovených.

Dáno ve Vídni, hlavním a sídelním městě Našem dne dvacátého šestého února léta tisícího osmistého sedesátého prvního, panování Našeho roku třináctého.

František Josef m. p. (L.S.)

Arcivojvoda **Rainer** m. p.

Rechberg m. p. **Mecsey** m. p. **Degenfeld** m. p.
Schmerling m. p. **Lasser** m. p. **Szeesen** m. p.
Plener m. p. **Wickenburg** m. p. **Pratobevera** m. p.

Z Nejvyššího nařízení:
Svobodný pán **Ransonnet** m. p.

Základní zákon o zastupitelstvu říšském.

§. 1.

K zastupování říše ustanovena jest rada říšská. Rada říšská skládá se ze sněmovny panské a ze sněmovny poslanců.

§. 2.

Údy sněmovny panské jsou rodem zletilí princové císařského domu.

§. 3.

Dědičnými údy sněmovny panské jsou zletilé hlavy zdejších rodů šlechtických, držení rozsáhlých

statků vynikajících, kterýmž Císař Pán důstojenství dědičného rady říšského propůjčí.

§. 4.

Údové sněmovny panské dle vysokého důstojenství církevního jsou arcibiskupové a takoví biskupové, jimž přísluší důstojenství knížecí.

§. 5.

Císař Pán zůstává Sobě, povolati muže výtečné, kteří sobě o stát neb církev, o vědy neb umění zásluh dobyli, za údy doživotné do sněmovny panské.

§. 6.

Do sněmovny poslanců přijde tři sta tři a čtyřicet údů zvolených, a to v počtu pro jedno každé království a jednu každou zemi tímto způsobem vyměřeném:

pro království Uherské	pět a osmdesát,
„ království České	čtyři a padesát,
„ království Lombardsko - Benátské	dvadcet,
„ království Dalmatské	pět,
„ království Charvátské a Slavonské	devět,
„ království Haličské a Vladimírské s vojvodstvími Osvětimským a Zátorským a s velkovojevodstvím Krakovským	osm a třicet,
„ arcivojevodství Rakouské pod Enží	osmnáct,
„ arcivojevodství Rakouské nad Enží	deset,

pro vojvodství Salcburské	tři,
„ vojvodství Štyrské	třináct,
„ vojvodství Korutanské	pět,
„ vojvodství Krajinské	šest,
„ vojvodství Bukovinské	pět,
„ velkoknížetství Sedmihradské	šest a dvadcet,
„ markrabství Moravské	dva a dvadcet,
„ vojvodství Horno- a Dolnoslézské	šest,
„ knížecí hrabství Tyrolské a Vorarlberské	dvanáct,
„ markrabství Istrianské s knížecím hrabstvím Gorickým a Gradištským a s městem Trstem i okrškem Trstským	šest.

§. 7.

Údové pro každou zemi v počtu výše položeném ustanovení budou od sněmu té země přímo zvoleni a do rady říšské poslání.

Volení údů sněmovny poslanecké konáno budiž absolutní většinou hlasů tím způsobem, aby počet jich, dle zřízení zemských na jisté obvody, města a korporace vycházející, zvolil se z údů sněmu zemského, poslaných od týchž obvodů, týchž měst a korporací.

Nastaly-li by výjimkou případnosti takové, že by údové sněmovny poslanecké od sněmu vyslání býti nemohli, zůstává Sobě Císař Pán naříditi, aby byli přímo v obvodech, městech a korporacích zvoleni.

§. 8.

Císař Pán pojmenuje presidenta a vicepresidenta z údů každé sněmovny.

Ostatní funkcionáře zvolí sobě každá sněmovna sama.

§. 9.

Rada říšská bude od císaře každý rok svolána.

§. 10.

Moc a působnost veškeré rady říšské vztahuje se dle článku II. císařského diplomu, daného dne 20. října 1860, ku všelikým věcem zákonodárským, ježto se týkají práv, povinností a záležitostí čili interestů všem královstvím a zemím společných.

Takové věci jsou jmenovitě:

- a) Veškeré záležitosti, ježto se vztahují ke společnosti, i ke spořádání povinností vojenské;
- b) záležitosti všeliké, ježto se týkají uspořádání peněžnictví, úvěru, mince a bankovníctví cediňního, cel a obchodu, též pravidel poštovníctví, železnic a telegrafů;
- c) všeliké záležitosti, týkající se financí říšských vůbec; zvláště předchozí rozpočty hospodářství státního, zkoušení závěr počtů státních a výsledků hospodaření s financemi, zavádění nových výpůjček, konvertování nynějších dluhů státních, prodávání, zjinačování aneb zavazování nemovitého jmění státního, zvyšování zavedených již daní, dávek a důchodků a zavádění nových.

Daně, dávky a důchody vybírány budou dle zákonů posavadních dotud, pokud nebudou zákonem tito způsobem ústavním změněny.

Dluh státní postaven jest pod kontrolou rady říšské.

§. 11.

Věci zákonodárské, ježto mají veškerá království a veškeré země, vyjmajíc země koruny Uher-

ské, společně, náležejí dle III. článku diplomu, daného dne 20. října 1860, k působnosti rady říšské dle ústavy vyměřené, aniž se do ní přivezou údové ze zemí koruny Uherské.

K působnosti této užší rady říšské náležejí tedy, vyjmajíc věci v §. 10. vypočtené, všeliké věci, zákonodárství se týkající, ježto dle zřízení zemských nejsou výslovně zůstaveny sněmům zemským v užší radě říšské zastoupeným.

Totéž platí také o věcech sněmům zemským zůstavených tehda, když ten který sněm navrhne, aby se o nich jednalo společně.

Vzešlali by pochybnost nějaká s strany kompetence užší rady říšské ve společných věcech zákonodárských naproti kompetenci toho neb onoho sněmu zemského v užší radě říšské zastoupeného, rozhodne v tom k návrhu užší rady říšské Císař.

§. 12.

Návrhové k zákonům předkládají se od vlády radě říšské.

Také radě říšské přísluší, navrhovati zákony u věcech k působnosti její náležitých. (§§. 10. a 11.) Ke každému takovému zákonu potřebí, aby se shodovaly v příčině jeho obě sněmovny a aby došel potvrzení císařského.

§. 13.

Byli by v tom čase, když rada říšská není shromážděna, potřebí, aby se v některé věci k působnosti její náležitě učinilo nějaké pilné opatření, jest ministerium povinno, radě říšské nejprve přísti vyložiti příčiny takového opatření a připomenouti, jaký mělo účinek.

§. 14.

Aby usnešení veškeré a potahmo užší rady říšské bylo platné, potřebí v každé sněmovně absolutní většiny hlasů údů přítomných.

K návrhu, aby v tomto zákoně základním stala se nějaká změna, potřebí v obojí sněmovně většiny alespoň dvou třetin hlasů.

§. 15.

Údům sněmovny poslanecké není dovoleno, přijímati od svých voličů nějaké instrukce.

§. 16.

Všichni údové rady říšské mají právo hlasovací vykonávati osobně.

§. 17.

Funkce údů sněmovny poslanecké z některé země vyslaných pomine toho dne, když se sejde nový sněm zemský.

Údové tito mohou však zase do sněmovny poslanecké zvoleni býti.

Sejdeli některý úd sněmovny poslanecké smrtí, pozbudeli spůsobilosti osobní, anebo nemůželi pro nějakou překážku trvalou býti údem rady říšské, má se nové zvolení předsevzítí.

§. 18.

Odročení rady říšské a rozpuštění sněmovny poslanců stane se z nařízení Císařova. Bylali sněmovna tato rozpuštěna, voleno budiž znovu dle §. 7.

§. 19.

Ministrové, kancléři dvorští a správcové úřadů centrálních mají právo, u všech poradách účastenství

míti a návrhy předložené buď osobně nebo skrze vyslaného svého zastupovati.

Oni mají slyšení býti, kdykoliv za to požádají.

Právo spolu hlasovati, mají jen tehda, když jsou údy té neb oné sněmovny.

§. 20.

Sedění obojí sněmovny rady říšské jsou veřejná.

Každá sněmovna má právo, ve zvláštních případech od veřejnosti upustiti, když za to požádá prezident nebo alespoň deset údů a když se sněmovna po odstranění posluchačstva na tom ustanoví.

§. 21.

Jak se má v jednání a v jiných pracích přesejiti a jak mají obě sněmovny spolu obapolně a s jinými úřady si dopisovati a jednati, ustanoveno bude řádem jednacím.

Zřízení zemské království Českého.

Kapitola první.

O zastupitelstvu zemském vůbec.

§. 1.

Království České zastoupeno bude u věcech zemských sněmem zemským.

§. 2.

Práva zastupitelstvu zemskému příslušná vykonávati bude buď sám sněm anebo výbor zemský.

§. 3.

Sněm zemský skládati se bude ze dvou set jeden a čtyřiceti sněmovníků, totiž:

- a) z knížete arcibiskupa Pražského a z biskupů Litoměřického, Kralohradeckého a Budějovického;
 b) z rektora magnifika vysokých škol Pražských, a
 c) ze dvou set šest a třiceti zvolených poslanců,
 a to:

I. ze sedmdesáti poslanců z třídy držitelů velkých statkův;

II. ze sedm a osmdesáti poslanců měst a míst průmyslových v řádu volebním jmenovaných i komor obchodnických a živnostnických;

III. z devět a sedmdesáti poslanců jiných obcí v království Českém.

§. 4.

K řízení sněmu zemského pojmenuje Císař Pán z prostředka sněmu nejvyššího maršálka zemského a jeho náměstka.

§. 5.

Širší ustanovení o tom, kdo má právo voliti a kdo může volen býti, jak budou poslanci rozděleni na okresy volicí, ježto se zříditi mají, a jak se má u volení předsejiti, obsažena jsou v řádu volebním království Českého.

§. 6.

Doba úřadování, na kterou bude nejvyšší maršálek zemský a jeho náměstek jmenován, a na niž budou údové sněmu zemského zvoleni (doba sněmovní), vyměřuje se na šest let.

Zvolení poslanců do sněmu zemského nemůže od voličů odvoláno býti.

Po projití řádné doby sněmovní rozepíše se nové volení, a totéž učiní se, kdyby sněm dříve byl rozpuštěn, aneb kdyby mezi tím některý poslanec vy-

stoupil, smrtí sešel, nebo pozbyl spůsoblosti k volitelnosti náležité.

Předešlí údové sněmu zemského mohou zase zvoleni býti.

§. 7.

Poslancům na sněm zemský zvoleným není dovoleno, instrukcí přijímati a oni mohou právo hlasovací jen osobně vykonávati.

§. 8.

Sněm zemský scházeti se má k Nejvyššímu svolání krom zvláštních případností jednou v roce, a to v Praze, hlavním městě zemském, ač jestli Císař Pán jinak neustanoví.

§. 9.

Poslanci, když vstoupí do sněmu zemského, mají v ruce nejvyššího maršálka zemského učiniti slib na místě přísahy, že chtějí Císaři Pánu věrni a Jeho poslušni býti, zákony zachovávat i své povinnosti svědomitě plniti.

§. 10.

Nejvyššímu maršálkovi zemskému přísluší sněm zemský Císařem Pánem svolaný zahajovati, v něm předsedati a jednání řídit, též po skončených pracích aneb ke zvláštnímu nařízení Jeho Veličenství jej zavřítí.

Císař Pán může sněm zemský i v řádné době sněmovní každého času rozpustiti, a zároveň naříditi, aby se znovu volilo.

§. 11.

Výbor zemský, jakožto spravující a vykonávající orgán zastupitelstva zemského, skládati se bude z osmi přisedících z prostředka shromážděného sněmu

zemského zvolených, jimž bude předsedati nejvyšší maršálek zemský. Zaslali by mu nějaká překážka, pojmenuje nejvyšší maršálek zemský náměstka z výboru zemského, aby práce výboru řídil.

§. 12.

Dva přísedící výboru zemského voleni budou z prostředka sněmu zemského od poslanců, zvolených od voličské třídy držitelů velkých statků (§. 3, I), dva budou voleni od poslanců, zvolených od voličské třídy měst a průmyslových míst a komor obchodnických a živnostnických (§. 3, II), a dva od poslanců, zvolených od voličské třídy obcí venkovských (§. 3, III).

Ostatní dva přísedící výboru zemského voleni budou každý zvlášť od veškerého shromážděného sněmu zemského z něho samého.

Každé takové volení koná se absolutní většinou hlasujících.

Nenili u volení prvním a druhém absolutní většiny hlasů, konáno budiž užší volení mezi těmi dvěma osobami, ježto u volení druhém obdrželi nejvíce hlasů.

Jsouli hlasové počtem sobě rovni, rozhodne los.

§. 13.

Za každého přísedícího výboru zemského zvolí se náměstník tím způsobem, jak uvedeno v paragrafu predešlém.

Sejdeli smrtí některý přísedící výboru zemského, když sněm není shromážděn, vystoupili z výboru, nebo nemůželi po delší čas záležitosti výboru pro nějakou překážku spravovati, nastoupí na jeho místo nějakou překážku spravovati, nastoupí na jeho místo náměstník, kterýž byl k tomu konci zvolen, aby jej zastupoval.

Jest-li sněm zemský shromážděn, zvolí se na místo přísedícího, kterýž byl na dobro odpadl, jiný přísedící výboru zemského.

§. 14.

Úřadování přísedících výboru zemského a jejich náměstníků trvá tak dlouho, jako úřadování sněmu zemského, kterýž je zvolil. Po skončení však doby sněmovní aneb byli sněm rozpuštěn, trvá úřadování přísedících dotud, až se z nového sněmu jiný výbor zřídí.

Vystoupíli kdo ze sněmu, má to za účinek, že vystoupí zároveň z výboru zemského.

§. 15.

Přísedící výboru zemského jsou povinni, bydleti v Praze.

Každý přísedící obdrží roční náhradu z důchodův zemských, kterou vyměří sněm, s výhradou schválení Císaře Pána.

Kapitola druhá.

Jakou moc a působnost má zastupitelstvo zemské.

I. Jakou moc a působnost má sněm zemský.

§. 16.

Sněm zemský jest ustanoven, aby spolu se přičiňoval k vykonávání moci zákonodárné dle toho, jak vyměřeno v diplomu císařském, daném dne 20. října 1860, zák. říšského č. 226, a jemu náleží, posílati čtyři a padesáte sněmovníků do sněmovny poslanců rady říšské, jakž ustanoveno v §. 6. základního zákona o zastupitelstvu říšském.

Sněmovníci tito voleni budte podlé toho, jak nařízeno v §. 7. základního zákona o zastupitelstvu říšském.

Kterak se údové sněmovny poslanců, jenž se zvoliti mají, rozdělí na jednotlivé obory, města a korporace, vyměřeno jest v dodatku k tomutořízení zemskému.

§. 17.

Návrhové k zákonům, týkajícím se záležitostí zemských, předkládají se od vlády sněmu zemskému.

Také sněmu zemskému přísluší právo, navrhovati zákony v záležitostech zemských.

Ku každému zákonu zemskému jest potřebí, aby se shodovali Císař a sněm zemský.

Byl-li návrh, aby vydán byl zákon nějaký, od sněmu nebo od Císaře odvržen, nelze ho v též době zasedací znovu předkládati.

§. 18.

Za zemské záležitosti pokládají se:

I. Všeľiká nařizení, týkající se:

1. zeměvzdělání;
2. stavby veřejné, ježto se zapravuje z prostředků zemských;
3. ústavů dobročinných, z prostředků zemských nadaných;
4. rozpočtu předchozího a kladení počtů zemských, jak

- a) co se dotýče příjmů zemských ze spravování majetnosti zemí náležité, ukládání daní na potřeby zemské a užívání úvěru zemského, tak i
- b) co se dotýče vydání zemského, řádného i mimořádného.

II. Zevrubnější nařizení v mezích zákonů obecných, ježto se vztahují:

1. k záležitostem obecním;

2. k záležitostem církevním a školním;

3. ke konání přípreže, a opatrování i ubytování vojska; konečně

III. nařizování o věcech, dobrého země neb potřeb zemských se týkajících, ježto zvláštními nařizeními zastupitelstvu zemskému k opatření se příkazují.

§. 19.

Sněmu zemskému přísluší:

1. raditi se a návrhy činiti:

- a) v příčině vyhlášených obecných zákonů ařízení, jaký zvláštní účinek mají na dobro země, a
 - b) činiti návrhy, aby vydáni byli obecní zákonové a zavedla se zařízení obecná, jichž vyhledávají potřeby a blaho země;
2. přísluší mu podávati návrhy o věcech všeľikých, které chce vláda s ním v poradu vzíti.

§. 20.

Sněmu zemskému náleží péči míti o zachování jmění stavovského (domestikálního) a jiné majetnosti země České, která jí buď hned původně náleží nebo jí byla oddána, též o zachování fondů a ústavů, zřízených neb chovaných z prostředků stavovských neb zemských.

K usnešení sněmovnímu, jímž se jmění kmenové má zciziti, nějakou stálou závadou stížiti nebo zastaviti, potřebí jest schválení císařského.

§. 21.

Sněmu zemskému přísluší spravovati jmění domestikální a záležitosti úvěru zemského i dluhů zemských se týkající a míti péči o to, aby závazkové,

kteréž v příčině toho země na sobě má, náležitě se plnili. Jemu přísluší spravovati fond zemský a fond vyvazovací království Českého a obracetí náležitě oba fondy k potřebám, k nimž dle zákona ustanoveny jsou.

§. 22.

Sněmu zemskému přísluší raditi se a usnešení činiti o to, jak by se opatřily prostředky, jichž potřebí k vyplnění povinností jeho v příčině potřeb zemských, zachování majetnosti, fondů a ústavů zemských, pokud příjmy z jmění základního k tomu nestačí.

Sněm zemský má právo, ku potřebě této rozvrhovati a vybírati přírážky k přímým daním císařským až do desíti procent. K větším přírážkám k některé dani přímé aneb k jiným dávkám na zemi rozvrženým potřebí schválení císařského.

§. 23.

Jakou moc a působnost sněm zemský míti bude u věcech obecních, ustanoví se zákonem obecním aneb zvláštními statuty obecními.

§. 24.

Zvláštními předpisy vyměří se také, jak se bude sněm zemský přičiňovati a jaké přihlížení bude míti u věcech daní se týkajících, jmenovitě co se týče rozvrhování, vybírání a odvádění přímých daní císařských.

§. 25.

Sněmu zemskému náleží usnešení činiti o systemisování úřednictva a služebnictva, které se výboru zemskému přidá aneb pro spravování někte-

řých věcí zřídí, jakož i o systemisování platů tohoto úřednictva a služebnictva; též mu náleží ustanovovati, jakým způsobem se má toto úřednictvo a služebnictvo jmenovati a disciplinárně k němu přikročovati, i jaké má míti platy na odpočinutí a platy zaopatřovací; kromě toho mu náleží zdělávati základy k instrukcím, ježto se úřednictvu dají v příčině vykonávání služby.

II. *Jakou moc a působnost má výbor zemský.*

§. 26.

Výboru zemskému přísluší péči míti o práce obyčejné, vztahující se ku správě majetnosti zemské a fondů i ústavů zemských, řídití službu úředníků a služebníků pod ním postavených a přihlížeti k této službě.

On jest povinen činiti počet sněmu zemskému z prací těchto, i z toho, že uvedl ve skutek usnešení sněmu zemského, ježto se vykonati měla; a náleží mu bráti napřed v poradu návrhy k věcem zemským se vztahující ku potřebě sněmu zemského buď z uložení sněmu nebo samochtě.

§. 27.

Výboru zemskému přísluší vykonávati práva podavací čili patronátní a presentační, ježto příslušela zemi nebo bývalým stavům zemským, též právo, navrhovati nebo jmenovati kandidáty k fundacím neb stipendiím a právo, přijímati je do stavovských ústavů a zřízení.

§. 28.

Výboru zemskému náleží zastupovati zemské zastupitelstvo u všelikých záležitostech právních.

V listinách, kteréž výbor zemský jménem zastupitelstva zemského zdělá, má se nejvyšší maršálek zemský podepsati a má se k nim pečeť zemská přitisknouti.

§. 29.

Výboru zemskému přísluší kromě toho spravovati všeliké jiné práce, které příslušely posavadnímu výboru stavovskému, pokud nebudou na jiné orgány přenešeny aneb pokud za příčinou okolností změněných nepřestanou.

§. 30.

Výbor zemský má učiniti přípravy, jichž potřebí, aby sněm zemský sedění svá míti mohl, a má vyhledati, v dobrém způsobu chovati a náležitě zříditi místnosti pro zastupitelstvo zemské a pro úřady a orgány přímo pod tímto zastupitelstvím postavené.

§. 31.

Výboru zemskému přísluší zkoušeti průkazy poslanců vnově do sněmu zemského vstupujících, že jsou řádně zvoleni a učiniti o tom zprávu ke sněmu zemskému, kterýž rozhodne, zdalíž se do sněmu připustiti mají.

§. 32.

Zevrubnější nařízení, které práce budou k výboru zemskému náležeti a jak se budou měti konati, bude v sobě obsahovati instrukce, již sněm zemský vydá; zevrubnější pak nařízení v příčině toho, jak se bude měti výbor zemský přičiňovati k věcem obecním a k věcem, týkajícím se daní císařských, vydána budou zvláštními zákony obecními a berníčními.

Kapitola třetí.

Jak se mají práce spravovati a vyřizovati.

§. 33.

Sněm zemský, který se k řádnému svolání sejde, má o věcech k jeho působnosti náležitých v seděních rokovati a je vyřizovati.

Sedění nařizují se, zahajují a zavírají nejvyšším maršálkem zemským.

§. 34.

Sedění sněmu zemského jsou veřejná.

V případnostech zvláštních může se držeti sedění důvěrné, když toho požádá buď předsedící nebo alespoň pět sněmovníků, a když po odstranění posluchačů sněm v to svolí.

§. 35.

Věci, které se mají v poradu bráti, docházejí k sněmu zemskému:

- a) buď co předlohy vládní nejvyšším maršálkem zemským;
- b) nebo co předlohy výboru zemského aneb některého výboru zvláštního, ze sněmu a mezi sněmem k tomu konci zvoleného;
- c) nebo co návrhy toho neb onoho sněmovníka.

Chtělliby sněmovník některý podati sněmu návrh o sobě, ježto by se nevztahoval k návrhu od vlády neb od nějakého výboru předloženému, má to prvé nejvyššímu maršálku zemskému písemně oznámiti a návrh takový má se předkem ve výboru v poradu vzíti.

Učinili by kdo návrh o věcech, ježto nenáleží k působnosti sněmu zemského, nemá ho nejvyšší maršálek zemský ku poradě připouštěti.

§. 36.

Nejvyššímu maršálku zemskému přísluší ustanovovati, v kterém pořádku se věci v poradu brátí a vyřizovati mají.

Návrhy, které sněmu zemskému předloží vláda, mají se před všelikými jinými věcmi v poradu vzítí a vyříditi.

§. 37.

Místodržící království Českého nebo komisaři od něho vyslaní mají právo, do sněmu přicházeti a každé chvíle mluvití; hlasovati ale mohou jen tehda, když jsou údové sněmu zemského.

Byloli by v některém jednání potřebí nebo byli by si toho žádati, aby se k tomu poslali někteří údové úřadů vládních, kteří by podali zprávy nějaké nebo nějaká vysvětlení, má se nejvyšší maršálek zemský v příčině toho obrátiti k představeným těchto úřadův.

§. 38.

Aby sněm zemský mohl o něčem učiniti usnešení, potřebí, aby bylo pospolu více než polovice veškerých sněmovníků; aby pak usnešení bylo platné, potřebí absolutní většiny hlasů.

Jsouli hlasové počtem sobě rovni, budiž návrh v poradu vzatý pokládán za zavržený.

Navrhli by se, aby se učinila nějaká změna ve zřízení zemském, potřebí k usnešení o to, aby byly pospolu alespoň tři čtvrtiny sněmovníků a aby k tomu alespoň dvě třetiny jich přivolily.

§. 39.

Vůbec hlasuje se ústně; pakli by se ale přede-

dicímu vidělo, může se také hlasovati tím, že sněmovníci vstanou nebo zůstanou seděti.

Volení neb obsazování koná se cedulkami hlasovacími.

§. 40.

Jednání sněmu zemského budiž prostředkem místodržícího Jeho Veličenství v známost uvedeno a protokol o seděních k němu přiložen.

Jakým způsobem se jednání sněmovní má v obecnost uvésti, ustanoví sněm.

§. 41.

Sněmu zemskému není dovoleno, s nížádným zastupitelstvem jiných zemí korunních sobě dopisovati, ani vyhlásování jakých koli od sebe vydávati. Též není dovoleno, deputací do shromážděného sněmu zemského připouštěti, žádosti pak může sněm přijímati jen tehda, když se mu podají skrze některého sněmovníka. Deputace ze sněmu zemského k Nejvyššímu dvoru císařskému mohou se posílati jen tehda, když k tomu Císař Pán prvé přivolí.

§. 42.

Výbor zemský má práce k němu přikázané v poradách kolegiálních na potaz brátí a je vyřizovati.

Aby usnešení výboru zemského bylo platné, potřebí, aby alespoň pět přisedících bylo pospolu.

Shledalli by nejvyšší maršálek zemský, že usnešení výboru zemského se přiči obecnému dobrému nebo zákonům, má právo a jest povinen, učiniti, aby nebylo vykonáno, a má to neprodleně prostředkem místodržícího na Nejvyšším místě oznámiti, aby Jeho Veličenství v tom rozhodl.

§. 43.

Výbor zemský může si dopisovati jen se sněmem, z něhož byl zvolen a může od sebe vydávati jen ohlášení v příčině věci jemu ku správě svěřených. Deputací nemůže výbor zemský přijímati.

Řád volení do sněmu Českého.

I. O okresích volicích a o místech, v kterých se voliti má.

§. 1.

V příčině volení poslanců z třídy držitelů velkých statků jest veškeré království České jediným okresem volicím.

Volení koná se v Praze, hlavním městě zemském.

§. 2.

Volicové poslanců z třídy držitelů velkých statků dělí se na dva sbory volicí, z nichž jeden činí držitelé statků do desk zemských neb lenních vložených a svazkem fideikomisním zavazených, kteří mají právo voliti, druhý pak činí všichni ostatní držitelé velkých statků, kteří mají právo do sněmu voliti.

Volicímu sboru držitelů statků fideikomisních přísluší voliti šestnáct poslanců, volicímu sboru ostatních držitelů velkých statků náleží voliti poslanců čtyři a padesát.

§. 3.

V příčině volení poslanců měst a průmyslových míst činí:

hlavní město zemské Praha pět okresů volicích; z měst níže jmenovaných činí každé o sobě jeden

okres volicí: *a)* Liberec s Kristianštem, *b)* Plzeň, *c)* Budějovice, *d)* Cheb, *e)* Kutná Hora, *f)* Česká Lípa, *g)* Rumburk, *h)* Písek, *i)* Karlin, *k)* Smíchov;

města níže položená činí vždy dohromady jeden okres volicí:

- l)* Jilové, Vyšehrad, Kostelec nad Černými lesy a Benešov;
- m)* Mělník, Brandýs nad Labem a Roudnice;
- n)* Příbram a Březová hora;
- o)* Slaně, Louny a Rakovník;
- p)* Hořovice, Beroun, Radnice a Rokycany;
- q)* Krumlov, Kaplice, Nové Hrady a Vyšebrod;
- r)* Třeboň, Lišov a Týn nad Vltavou;
- s)* Jindřichův Hradec a Bystřice;
- t)* Mladá Boleslav a Nymburk;
- u)* Mnichovo Hradiště, Turnov a Bílá voda;
- v)* Fridland, Neušadtl a Chrástava;
- w)* Jablonec, Hodkovice a Smržovka;
- x)* Kolín, Poděbrady a Kouřim;
- y)* Časlav, Chotěboř a Golčův Jeníkov;
- z)* Německý Brod, Polná a Humpolec;
- aa)* Chrudim a Heřmanův Městec;
- bb)* Pardubice, Chlumecko a Holice;
- cc)* Vysoké Mýto, Skutče a Hlinsko;
- dd)* Litomyšl a Polička;
- ee)* Landškroun, Ústí nad Orlicí a Česká Třebová;
- ff)* Asch a Rossbach;
- gg)* Kraslice, Neydek a Schönbach;
- hh)* Wildštejn, Kinšperk a Haslov;
- ii)* Karlovy Vary a Jáchimov;
- kk)* Plzeň, Tachov, Stříbro a Šandov;
- ll)* Locket, Slavkov, Schönfeld a Bečov;

- mm) Jičín a Nový Bydžov;
 nn) Lomnice, Nová Páka a Sobotka;
 oo) Vrchlabí, Lanov a Hostinné;
 pp) Roketnice a Jilemnice;
 qq) Trutnov, Broumov a Police;
 rr) Hradec Králové, Jaroměř a Josefov;
 ss) Dvůr Králové, Náchod a Hořice;
 tt) Rychnov, Žamberk, Kostelec n. O. a Dobruška;
 uu) Litoměřice a Lovosice;
 vv) Teplice a Ústí nad Labem;
 ww) Děčín, Podmokly, Česká Kamenice a Chřibská;
 xx) Cvikov a Mimoň;
 yy) Hajda, Kamenná Šenava, Plottendorf a Parchen;
 zz) Sluknov, Ehrenberk a Hanšpach;
 aaa) Warnsdorf, Franzenstál Starý a Nový, Floriansdorf a Karlsdorf;
 bbb) Mikulášovice, Zeidlery a Krásná Lípa;
 ccc) Starý Georgswald a Königswald;
 ddd) Klatovy a Domažlice;
 eee) Strakonice, Sušice a Vodňany;
 fff) Wimberk, Prachatice a Volary;
 ggg) Most, Bilina a Horní Litvínov;
 hhh) Žatec a Kadaň;
 iii) Chomoutov, Weipert a Přisečnice;
 kkk) Tábor, Kamenice a Pelhřimov.

Za volicí okres města Prahy o sobě prohlašuje se patero okresů volicích, ježto ustanoveny jsou statutem obecním tohoto města, daným dne 27. dubna 1850, v §. 44.

§. 4.

Praha, hlavní město zemské a města, ježto sama o sobě činí okres volicích, jsou zároveň místy volicími těchto okresů.

V okresích volicích, ježto složeny jsou ze dvou neb více měst a průmyslových míst, jest místem volicím každého okresu ono místo, kteréž v předešlém paragrafu tu, kde se ustanovuje každý okres volicích, první jest položeno.

§. 5.

V každém z pěti okresů volicích města Prahy voleno budiž po dvou poslancích, v městě Liberci s Christianšadtem voleni budtež tři poslanci, a v každém z ostatních osm a padesáti okresů volicích v §. 3. ustanovených voleno buď po jednom poslanci. Všichni ti, kdož mají v každém městském okresu volicím právo voliti, činí jeden sbor volicích.

§. 6.

Komory obchodnické a živnostnické v Praze a v Liberci voltež každá po čtyřech poslancích do sněmu zemského, komora Chebská volí tři a komory Plzenská a Budějovická každá po dvou.

V kterémžto volení mají údové a náměstníci jedné každé komory činiti sbor volicích.

§. 7.

V příčině volení poslanců obcí venkovských činí tyto okresové političtí vždy dohromady jeden okres volicích:

1. Okresové Smíchovský, Zbraslavský, Berounský a Unhošťský, činí dohromady jeden okres;
2. Okresové Karlínský a Brandýský, dohromady jeden okres;
3. Okresové Jilovský a Říčanský, dohromady jeden okres;
4. Okresové Rakovnický, Křivoklátský, Novostražický a Lounský, dokromady jeden okres;

5. Okresové Slánský, Velvarský a Libochovický, dohromady jeden okres;
6. Okresové Mělnický a Roudnický, dohromady jeden okres;
7. Okresové Příbramský a Dobříšský, dohromady jeden okres;
8. Okresové Hořovický a Zbirovský, dohromady jeden okres;
9. Okresové Černokostelecký a Českobrodský, dohromady jeden okres;
10. Okresové Budějovický, Lišovský, Svinenský, Hlubočský a Týnský nad Vltavou, dohromady jeden okres;
11. Okresové Krumlovský, Chvalšinský a Plánský, dohromady jeden okres;
12. Okresové Kaplický, Novohradský a Vyšebrodský, dohromady jeden okres;
13. Okresové Jindřicho-Hradecký, Lomnický, Třeboňský a Novobystřický, dohromady jeden okres;
14. Okresové Mladoboleslavský, Hradištský a Bělský, dohromady jeden okres;
15. Okresové Nymburský a Benátský, dohromady jeden okres;
16. Okresové Liberecký, Jablonecký a Tanvaldský, dohromady jeden okres;
17. Okres Fridlandský činí o sobě jeden okres volící;
18. Okresové Jablonecký a Chrastavský, dohromady jeden okres;
19. Okresové Turnovský a Českodubský, dohromady jeden okres;
20. Okresové Dubský a Štětský, dohromady jeden okres;

21. Okresové Kutnohorský a Čáslavský, dohromady jeden okres;
22. Okresové Ledebčský a Dolnokralovický, dohromady jeden okres;
23. Okresové Německobrodský, Humpolecký, Polenský a Přibyslavský, dohromady jeden okres;
24. Okresové Chotěbořský a Habrovský, dohromady jeden okres;
25. Okresové Kolínský, Kouřimský a Uhlířskojanovický, dohromady jeden okres.
26. Okresové Poděbradský a Královčeský, dohromady jeden okres;
27. Okresové Chrudimský a Nasavrecký, dohromady jeden okres;
28. Okresové Vysokomýtský, Skutečský a Hlincecký, dohromady jeden okres;
29. Okresové Litomyšlský a Poličský, dohromady jeden okres;
30. Okresové Landškrounský a Ústecký nad Orlicí, dohromady jeden okres;
31. Okresové Pardubický, Holický a Přeloučský, dohromady jeden okres;
32. Okresové Chebský, Wildšteinský a Ašský, dohromady jeden okres;
33. Okresové Falkenovský a Kinžvartský, dohromady jeden okres;
34. Okresové Plánský, Teplský a Bezručský, dohromady jeden okres;
35. Okresové Tachovský a Přimdský, dohromady jeden okres;
36. Okresové Karlovarský, Loketský a Bečovský, dohromady jeden okres;

37. Okresové Žlutický a Bochovecký, dohromady jeden okres voličů;

38. Okresové Kraslický a Neydecký, dohromady jeden okres;

39. Okresové Jáchimovský a Blatenský, dohromady jeden okres;

40. Okresové Jičinský, Lomnický, Sobotecký a Libáňský, dohromady jeden okres;

41. Okresové Trutnovský, Hostinský, Maršovský a Šachlůvský, dohromady jeden okres;

42. Okresové Hořický a Novopacký, dohromady jeden okres;

43. Okresové Vrchlabský, Roketnický a Jilemnický, dohromady jeden okres;

44. Okresové Novobydžovský a Chlumecký, dohromady jeden okres;

45. Okresové Semilský a Železnobrodský, dohromady jeden okres;

46. Okresové Kralohradecký a Nechánický, dohromady jeden okres;

47. Okresové Kralodvorský a Jaroměřský, dohromady jeden okres;

48. Okresové Broumovský a Polický, dohromady jeden okres;

49. Okresové Rychnovský a Kostecký nad Orlicí, dohromady jeden okres;

50. Okresové Žambercký a Králický, dohromady jeden okres;

51. Okresové Novoměstský nad Metují, Náchodský a Dobrušský dohromady jeden okres;

52. Okresové Litoměřický, Lovosický a Úštěcký, dohromady jeden okres;

53. Okresové Českolipský, Mimoňský, Hajdský a Cvikovský, dohromady jeden okres;

54. Okresové Děčinský, Benešovský a Českokamenický, dohromady jeden okres;

55. Okresové Ústecký nad Labem a Chabařovský, dohromady jeden okres;

56. Okresové Šluknovský a Hanšpášský, dohromady jeden okres;

57. Okresové Rumburský a Warnsdorfský, dohromady jeden okres;

58. Okresové Teplický, Duchcovský a Bilinský, dohromady jeden okres;

59. Okresové Plzeňský, Touškovský, Stříbrský a Stodský, dohromady jeden okres;

60. Okresové Rokycanský a Blovícký, dohromady jeden okres;

61. Okresové Královický a Manetínský, dohromady jeden okres;

62. Okresové Klatovský, Planický a Nýrský, dohromady jeden okres;

63. Okresové Přeštický a Nepomucký, dohromady jeden okres;

64. Okresové Horšovtýnský, Hostounský a Ronšperský, dohromady jeden okres;

65. Okresové Domažlický a Kdynský, dohromady jeden okres;

66. Okresové Písecký a Vodňanský, dohromady jeden okres;

67. Okresové Strakonický a Horažďovický, dohromady jeden okres;

68. Okresové Březnický, Blatenský a Mirovický, dohromady jeden okres;

69. Okresové Prachatický a Netolický, dohromady jeden okres;

70. Okresové Sušický a Kašperskohorský, dohromady jeden okres;

71. Okresové Vimberský a Volynský, dohromady jeden okres;

72. Okresové Žatecký, Postoloprtský, Chomouťovský, Bastianberský, Podbořanský a Jesenický, dohromady jeden okres voliči;

73. Okresové Kadaňský, Přísečnický a Doupovský, dohromady jeden okres;

74. Okresové Mostecký, Kateřinohorský a Jirkovský, dohromady jeden okres;

75. Okresové Tábořský, Mladovožický, Soběslavský a Veselský, dohromady jeden okres;

76. Okresové Milevský, Sedlecký a Bechynský, dohromady jeden okres;

77. Okresové Pelhřimovský, Pacovský, Kamenický a Počátecký, dohromady jeden okres;

78. Okresové Benešovský, Neveklovský a Vlašimský, dohromady jeden okres;

79. Okresové Votický a Sedlčanský, dohromady jeden okres voliči.

§. 8.

V každém okresu k volení poslanců obcí venkovských zřízeném jest místem volicím sídlo politického okresního úřadu onoho okresu politického, kterýž jest v §. 7. tu, kde se ustanovuje každý okres voliči, první jmenován.

§. 9.

Každý z okresů voličích v §. 7 jmenovaných voliti má jednoho poslance.

Volitelé všech obcí, ležících v jednom okresu volicím (vyjímajíc města a průmyslová místa, ježto dle §. 3. mají právo poslance voliti), činí jeden sbor voliči.

II. O právu voličském a o volitelnosti.

§. 10.

Poslanci voličské třídy velkých statkářů v volení budtež přímo od držitelů statkův do desk zemských nebo manských vložených, z nichž se ročně platí alespoň dvě stě padesát zlatých císařských daní reálních (vyjímajíc přírážku na válku). Kterížto držitelové statků mají býti zletilí a mají příslušet k rakouskému svazku státnímu.

§. 11.

Jestli statek do desk zemských nebo manských vložený, který přináší s sebou právo do sněmu voliti, v držení několika držitelů, může jen ten z nich do sněmu voliti, kohož ostatní k tomu zmocní.

Jestli kdo v držení dvou nebo více statků do desk zemských nebo manských vložených, z nichž se ročně dohromady platí alespoň dvě stě padesát zlatých císařských daní reálních (vyjímajíc přírážku na válku), má taktéž právo do sněmu voliti.

§. 12.

Jestli v držení statku do desk zemských nebo manských vloženého, který přináší s sebou právo do sněmu voliti, korporace neb společnost nějaká, přísluší právo voličské vykonávati tomu, kdo dle zákona nebo dle pravidel společenských jest ustanoven, aby korporaci nebo společnost zastupoval u věcech vnějších.

Jestli obec v držení nějakého statku do desk zemských nebo manských vloženého, právo voličské s sebou přinášejícího, nemůže co obec práva tohoto vykonávati.

§. 13.

Poslancové měst a průmyslových míst v §. 3. jmenovaných voleni budtež přímo ode všech občanů, kteří dle zvláštního statutu obecního nebo dle zákona obecního, vydaného dne 17. března 1849 (č. 170 zákonníka říšského) mají právo, voliti obecní zastupitelstvo měst a průmyslových míst okres voličů činících, a to

- a) v hlavním městě Pražském od těch, kteří náležejí do prvního a druhého sboru voličského;
- b) v jiných městech a průmyslových místech, v nichž jsou tři sborové voliči, od těch, kteří náležejí do prvního a druhého sboru, a od těch ze sboru třetího, kteří platí alespoň deset zlatých přímé daně;
- c) v obcích, které mají méně než tři sbory voličské, od prvních dvou třetin všech voličů obecních, postavených po sobě dle velikosti daně přímé, již ročně platí. Po těchto voličích přijdou ti, kdož dle osobní své vlastnosti mají právo, zastupitelstvo v obci voliti.

§. 14.

Poslanci obcí venkovských voleni budtež do sněmu skrze zvolené volitele.

Každá obec k okresu voličímu náležitá zvol na každých pět set obyvatelů jednoho volitele. Zbudeli, když se obyvatelstvo dělí pěti sty, rešt, činící dvě stě padesát nebo více, pokládán buď rešt takový za

pět set; zbudeli ale rešt menší, než dvě stě padesát, budiž takový rešt pomínut.

Malé obce, ježto mají méně pěti set obyvatelů, voltež po jednom voliteli.

§. 15.

Volitelé každé obce voleni budtež od občanů, kteří dle zákona obecního, daného dne 17. března 1849 (č. 170 zákonníka říšského), mají právo voliti zastupitelstvo obecní, a to:

- a) jsouli v obci tři sborové voliči, od těch občanů, kteří činí sbor první a druhý, a
- b) jestli v obci méně sborů voličských nežli tři, od dvou prvních třetin všech voličů obecních, postavených po sobě dle velikosti daně přímé, již ročně platí. Po těchto voličích přijdou ti, kdož dle osobní své vlastnosti mají právo, zastupitelstvo v obci voliti.

§. 16.

Každý volič může právo své toliko v jednom okresu voličím vykonati, a kromě zvláštních případností jen osobně.

Výjimkou mohou voliči z třídy držitelů velkých statků své právo hlasovací skrze plnomocníka vykonávati. Potřebí však, aby plnomocník takový měl právo, v třídě velkých statkářů voliti, a on může jen jednoho voliče zastupovati.

Kdo má právo voliti v třídě držitelů velkých statků, nemůže voliti v okresu obou ostatních tříd voličských, a kdo má právo, voliti v okresu měst a průmyslových míst v §. 3. jmenovaných, nemůže voliti v obcích venkovských.

Jestli volič z voličské třídy měst a průmyslových míst a obcí venkovských údem několika obcí,

může právo své vykonávati jenom v té obci, v které řádně bydlí.

§. 17.

Za poslance do sněmu zemského může volen býti každý, kdo:

- a) jest občanem rakouským;
 - b) kdo má třidecet let věku svého;
 - c) kdo jest v úplném požívání práv občanských, a
 - d) kdo má dle předešlých §§. 10 až do 15 právo, voliti poslance do sněmu zemského v některé třídě voličské v zemi, totiž buď ve třídě držitelů velkých statků, nebo ve třídě měst a průmyslových míst, anebo ve třídě obcí venkovských.
- Co tuto uvedeno, toho potřebí také, aby kdo mohl volen býti za poslance komory obchodnické a živnostnické.

§. 18.

Do sněmu zemského nemohou voliti, aniž mohou do něho voleni býti:

- a) ti, kdož pro nějaký zločin nebo přečin, nebo pro přestupek ze zjištěnosti spáchaný nebo proti veřejné mravopoctnosti směřující byli vinni nalezení, nebo pro některý zločin neb přečin, anebo pro přestupek ze zjištěnosti spáchaný z nedostatečnosti průvodů z obžalování byli propuštěni;
- b) ti, kdož pro některý čin trestný pod lit. a) jmenovaný byli u vyšetřování vzati, pokud toto vyšetřování trvá, a
- c) ti, o jichž jmění byl konkurs prohlášen nebo řízení narovnavací zavedeno, pokud řízení konkursní nebo narovnavací trvá, a po skončeném řízení, když v něm nebyli nalezeni nevinni.

III. O rozepisování volby a o přípravách k ní.

§. 19.

Vyzvání, aby se volili poslanci do sněmu, učiní se vůbec vynesáním, vydaným od místodržícího, v němž se má položití den, kterého se volba v místech tímto řádem ustanovených má konati.

Den k volení má se vyměřiti tak, aby do něho všechny přípravy, jichž potřebí, mohly býti dokonány.

§. 20.

Rozepsání volby obecné do sněmu zemského má se učiniti tím způsobem, aby se nejprve volili poslancové obcí venkovských, potom poslancové měst a průmyslových míst i komor obchodnických a živnostnických a konečně poslancové držitelů velkých statků, a aby se volení poslanců každé z obou prvnějších tříd voličských předsevzalo v celé zemi v tentýž den.

§. 21.

Rozepsání volby obecné oznámeno budiž ve všech obcích království Českého novinami zemskými a plakáty.

Rozepsání volby zvláštní vyhlášeno budiž, když se mají voliti poslanci z třídy držitelů velkých statků, novinami zemskými; když ale se mají voliti poslanci z třídy měst a průmyslových míst a z třídy obcí venkovských, budiž to vyhlášeno plakáty v těch obcích, z kterých se skládá okres volicí.

§. 22.

Všickni ti, kteří dle tohoto řádu volení činí sbor volicí, zapsáni buďte ve zvláštní seznam.

Seznam voličů každého sboru volicího budiž od orgánu, jenž jest ustanoven, aby jej z dělal, v evi-

denci chován a ku potřebě při volení ve dvou stejně znějících exemplářích sepsán.

§. 23.

Seznam voličů obojího volicího sboru držitelů velkých statkův budiž od místodržícího zdělán, novinami zemskými vyhlášen a v tomto vyhlášení lhůta čtrnáctidenní k reklamacím položena, kteráž se má ode dne vyhlášení počítati. Podal-li by kdo reklamaci, když tato lhůta již prošla, budiž za opozdilo pokládána a odvržena.

§. 24.

Zdaliž jest příčiny k reklamaci, buď že někdo byl do seznamu zapsán, kdo nemá práva voliti, aneb že byl někdo pominut, kdo má k tomu právo, anebo zdali příčiny k reklamaci není, přísluší rozhodovati místodržícímu, který může také z moci úřadu svého dáti seznamy voličů z třídy držitelů velkých statků opravití až do toho dne, kterého se má voliti.

§. 25.

Když jest o reklamacích v náležitý čas podaných rozhodnuto a seznamy voličů obojího volicího sboru držitelů velkých statků jsou opraveny, zdělá se každému voliči lístek legitimační, v němž poznamenáno jest pořad jdoucí číslo seznamu voličského, jméno voličovo a místo, kde bydlí, též místo, den a hodina, kde a kdy se bude voliti.

Voličům, kteří bydlí v království Českém, buďtež lístky legitimační poslány; voliči, jenž bydlí vně království Českého, buďtež vyzváni novinami zemskými, aby si je odebrali.

§. 26.

Seznam voličů v každém městě neb průmyslovém místě, jmenovaném v §. 3., budiž od představenstva obecního zdělán a v tom bedlivě toho šetřeno, co nařizeno v §§. 13 a 18; potom budiž seznam takto zděláný od představeného úřadu politického, pod kterýmž město neb průmyslové místo postaveno jest, se seznamy voličskými, v příčině zastupitelstva obecního sepsanými porovnan, co náležitě zděláný potvrzen a podepsán.

U zdělávání těchto seznamů voličských buďtež za základ položeny seznamy voličů obecních, ježto byly při posledním obnoveném volení zastupitelstva obecního opraveny.

§. 27.

Úřad politický, jemuž dle předešlého paragrafu přísluší potvrzovati seznamy těch, kteří mají v městech a průmyslových místech právo do sněmu voliti, má voličům do seznamu zapsaným lístky legitimační zdělati a dodati, v kterýchž má býti poznamenáno jméno voličovo a místo, kde bydlí, též místo, den a hodina, kde a kdy se bude voliti.

Seznamy voličů z měst a míst, v kterých se volba nekoná, poslány buďte představenému úřadu politického v tom městě, v kterém se pro okres voliti má, a u téhož představeného žádáno buď také za poučení s strany místnosti, dne a hodiny, kde a kdy se bude voliti, aby se lístky legitimační vyplniti mohly.

§. 28.

Jsouli dvě aneb jestli více měst a průmyslových míst v jeden okres volicí spojeno, má před-

stavený politického úřadu v tom místě, kde se bude pro okres voliti, ze seznamů voličských všech měst neb průmyslových míst hlavní seznam okresu voličiho sestaviti a dva exempláře takového seznamu k volení připraviti.

§. 29.

Za příčinou volení poslanců obcí venkovských má politický úřad okresní pro každou obec k jeho okresu náležitou (vyjímajíc jediné města a průmyslová místa, v §. 3 jmenovaná) dle počtu obyvatelstva domácího o poslední konskripci vyhledaného podle §. 14. ustanoviti, kolik volitelů jedna každá voliti má, a oznámiv to představenému obce, má mu naříditi, aby ze seznamů voličů obecních, při posledním obnoveném volení zastupitelstva obecního opravených zdělal a jemu předložil seznam občanů, kteří dle §§. 15. a 18. mají právo voliti volitele.

§. 30.

Představený politického úřadu okresního, když obdrží seznam občanů, kteří mají právo volitele voliti, má ustanoviti den, hodinu a místo, kdy a kde se volba konati má, pojmenovati a vyslati komisaře, který by volbu řídil, a má o tom všem představenému obce v pravý čas dáti věděti a jemu naříditi, aby občany, kteří mají právo voliti, ku volbě pozval.

§. 31.

Komisař volbu spravující má seznam občanů, kteří mají právo hlasovati, prohlédnouti, že jest náležitě zdělán a že voliči byli ku volbě pozváni, potvrditi a potom seznam voličů s připraveným seznamem hlasovacím dodati představenému obce, kterémuž společně s komisařem tímto přísluší volbu řídit.

§. 32.

Volba volitelů má v určitý k tomu den, v ustanovenou hodinu a v místě ku shromáždění pojmenovaném předsejítí, nehledíc k tomu, kolik voličů se sešlo; při čemž spravovati se jest dle podobnosti tím, co v níže položených §§. 39., 40. a 41., též 43. až do 47., tento počítajíc.

Voliči mají tolik jmen pojmenovati, kolik volitelů se má zvoliti.

Abý zvolení volitelů bylo platné, potřebí absolutní čili nadpoloviční většiny hlasujících.

Nepřijdeli při prvním hlasování taková většina k místu, má se dále předsejítí dle toho, co jest ustanoveno v §§. 48., 49 a 50.

§. 33.

Představený politického okresu má v každé obci na jisto postaviti, zdali volení volitelů šlo řádně dle zákona předse, a nevidili se toho potřeba, aby se volilo znovu, má osoby zvolené zapsati do seznamu volitelů celého okresu politického, kterýž seznam se dvojnásobně zdělati má. Viděloli by se potřebí, aby se znovu volilo, má se to ihned naříditi a mají se udati příčiny, proč se to děje.

§. 34.

Když volitelé ve všech obcích venkovských toho okresu jsou zvoleni a seznam volitelů jest úplný, má představený okresu politického zvoleným volitelům lístky legitimační zdělati a dodati, v kterýchžto lístcích má býti poznamenáno číslo okresního seznamu volitelů, jméno volitelovo a místo, kde bydlí, též místo, den a hodina, kde a kdy se bude poslanec do sněmu voliti.

Seznamy volitelů těch okresů, v jichž místě úředním se nevolí, budtež zároveň se spisy v příčině volby volitelů zdělanými poslány představenému politického úřadu okresního v tom místě, v kterém se pro okres voliti má, a u téhož představeného žádáno buď také za poučení, týkající se místnosti, dne a hodiny, kde a kdy se bude voliti, aby se lístky legitimační vyplniti mohly.

§. 35.

Představený úřadu politického v tom místě, kde se má pro volici okres voliti, má ze seznamů volitelů všech okresů politických v jeden volici okres spojených hlavní seznam volitelů okresu volícího sestaviti a dva exempláře toho seznamu k volení připraviti.

IV. O volení poslanců do sněmu zemského.

§. 36.

Řízení volby v každém sboru volicím, kteráž se konati má u přítomnosti komisaře císařského, svěří se komisi z volícího sboru zřízené, kteráž se skládati má:

1. ve sboru volicím držitelů statků fideikomisioních ze tří údů, jmenovaných od voličů a ze dvou údů, jmenovaných od místodržitele;
2. ve volicím sboru ostatních držitelů velkých statků ze čtyř údů, jmenovaných od voličů a ze tří údů, jmenovaných od místodržitele;
3. v každém volicím sboru měst a průmyslových míst v §. 3. přivedených ze starosty nebo náměstka od něho ustanoveného a ze dvou údů zastupitelstva obecního toho místa, kde se volí, a ze

čtyř údů, jmenovaných od komisaře volbu spravujícího;

4. v každém volicím sboru obcí venkovských ze tří údů tohoto sboru, jmenovaných od komisaře volbu řídicího a ze čtyř údů, jmenovaných od volitelů.

§. 37.

Lístky legitimační, které se voličům a potahmo volitelům vydají, přinašejí s sebou právo, že volitelé mohou do místnosti k volbě ustanovené vejíti a jsou jim jako vyzváním, aby se v den na nich pojmenovaný a v určitou hodinu k volení dali vynajíti, byť i nebyli dále k tomu pozváni.

§. 38.

Volení počne se v den k tomu položený, v určitou hodinu a v místnosti k tomu ustanovené, nehledíc kolik voličů se sešlo, tím, že se ustanoví komise k řízení volby, kteráž ze sebe zvolí předsedícího, a převezme seznamy voličské i připravené seznamy hlasovací.

§. 39.

Předsedící komise volbu spravující má voličům shromážděným na mysl uvéstí §§. 17 a 18 řádu volení sněmovního, co se týče vlastností, které mají míti ti, kdož chtějí volení býti; má jim vysvětliti, jak mají v hlasování a v počítání hlasů předsejiti, a má je napomenouti, aby hlasy své dle vlastního přesvědčení bez všelikých stízných ohledů vedlejších dávali, jak dle nejlepšího vědomí a svědomí svého za to mají, že by to bylo obecnému dobrému nejprospěšnější.

§. 40.

Učinili někdo prvé, než se počne hlasovati, námitku, že volič některý v seznamu voličském zapsaný nemá práva voliti, a dovozujeli, že od té doby, co byly zdělaný seznamy voličské, pozbyl vlastností některé, pro kterou měl právo voliti, rozhodne v příčině toho ihned komise volbu spravující, aniž se dá místa rekursu.

§. 41.

Hlasování počne tím, že dávají hlas údové komise volbu řídící, pokud mají právo voliti.

Potom vyvolává jeden úd této komise voliče, aby hlasovali v tom pořádku, jak jsou jména jich v seznamu voličském zapsána.

Voliči, kteří přijdou do shromáždění voličského, když byla jména jich již vyvolána, mají dávat hlas svůj teprv po přečtení celého seznamu voličského a mají se za tou příčinou u komise ohlásiti.

§. 42.

Každý volič, který byl k hlasování vyvolán, má odevzdati lístek legitimační a má určitě pojmenovati toho, koho chce zvoliti za poslance do sněmu zemského.

Vypadnouli na některý okres voliči dva nebo více poslanců, má volič jmenovati tolik jmen, kolik se má voliti poslanců.

§. 43.

Vzejdeli při dávání hlasů pochybnost nějaká, zdali některý volič jest ta pravá osoba, rozhodne v příčině toho ihned komise volbu řídící, aniž se dá místa rekursu.

§. 44.

Hlasování každého voliče zapíše se do připravených k tomu rubrik dvojnásobného seznamu hlasovacího vedlé jména voličova.

Do jednoho seznamu zapíše hlas zapisovatel, od komisaře volbu řídícího komisi volební přidáný, do druhého pak seznamu zapíše jej zároveň některý úd komise, a tento druhý seznam jakožto lista oba-polná jest kontrolou, že hlas byl zapsán.

§. 45.

Hlas, který by se dal pod výminkou, aneb k němuž by se přidal nějaký příkaz tomu, kdo má zvolen býti, jest neplatný.

Zdali ten neb onen hlas jest platný čili nic, rozhodne ihned komise volbu spravující, aniž se dá místa rekursu.

§. 46.

Volba má se krom zvláštních případností v běhu dne k ní ustanoveného skončiti. Nastaly-li by ale takové okolnosti, pro které by se nemohlo voliti, ve volení předseděti aneb volení skončiti, může komise, když k tomu přivolí komisař volbu řídící, volení na den nejprvé příští odložiti aneb je prodloužiti. O čemž se voličům má dáti věděti tím způsobem, jak v místě obyčejno.

§. 47.

Když všichni přítomní voličové hlasy své dali, má předseda komise volbu spravující hlasování za skončené prohlásiti, komise tato i komisař volbu řídící mají se v dvojnásobném seznamu hlasovacím podepsati a má se i ned počnouti skrutinovati.

Jak počítání hlasů vypadlo, má předsedící komise, jak mile jest skončeno, neprodleně ohlásiti.

§. 48.

Aby zvolení poslance do sněmu zemského bylo platné, potřebí absolutní většiny hlasů.

Jsouli hlasové počtem sobě rovni, rozhodne v každé případnosti los, jež táhne předseda komise volbu řídící.

§. 49.

Nedojdeli při hlasování ten neb onen poslanec volený takové většiny hlasů, má se skrutinovati po druhé, a pakli by ani při druhém skrutinování většina nevypadla, má se přikročiti k užší volbě.

§. 50.

V užší volbě mají voličové voliti jen takové osoby, které v druhém skrutinování měly vůbec čili relativně nejvíce hlasů po těch, jimž se dostalo absolutní většiny.

Osob, ježto se mají vzíti do užší volby, jest vždy jednou tolik, co poslanců, kteří se mají ještě voliti.

Hlas, který v třetím skrutinování padne na někoho, kdo nebyl vzat do užší volby, pokládán buď za neplatný.

§. 51.

Když jest tolik poslanců náležitě zvoleno, kolik potřebí, tedy se protokol o volbě sepsaný zavře, od údu komise, která volbu řídila, a od komisáře císařského podepíše, přidá se k němu seznam hlasování a lista o počítání hlasů — a byli-li voleni poslanci obcí venkovských, přiloží se zároveň spisy k volbě volitelů se vztahující — potom se od komisáře a od komise společně zapečetí, dá se naň nápis, z něhož viděti, co obsahuje a odevzdá komisaři císařskému, aby jej poslal místodržícímu.

§. 52.

Místodržící, když byl nahlédl do spisů volby se týkajících, ježto mu byly zaslány, má každému zvolenému poslanci, ač neníli proti němu nějaké příčiny v §. 18. jmenované, pro kterou volitelnosti pozbývá, certifikát o volbě zdělati a dáti mu jej dodati.

Tento certifikát dává zvolenému poslanci právo, že může vstoupiti do sněmu a má ten účinek, že se zvolení jeho pokládá za platné dotud, pokud opak toho se nevyřkne.

§. 53.

Místodržící má veškeré spisy k volbě se vztahující výboru zemskému poslati, kterýž je má zkoušeti a učiniti o nich zprávu sněmu zemskému, jemuž přísluší rozhodovati, zdaliž poslancové zvolení se mají do sněmu připustiti (§. 31. zřízení zemského).

V. Ustanovení závěrečné.

§. 54.

Učinil-li by se v první době sněmovní návrh, aby se v tomto řádu volení do sněmu něco změnilo, může sněm, pokud dle §. 38. zřízení zemského vůbec jest působitý usnešení činiti, absolutní většinou hlasů o to se usnésti.

Pakli by ale návrh, aby se v tomto řádu volebním změna nějaká zavedla, učinil se po projití první šestileté doby sněmovní, potřebí k usnešení sněmu o tom, aby alespoň tři čtvrtiny všech sněmovníků byly přítomny a aby nejméně dvě třetiny přítomných sněmovníků k tomu přivolily.

Přídavek ke zřízení zemskému království Českého.

I.

Čtyři a padesát údův sněmu zemského, kteří se mají do sněmovny poslanců rady říšské vyslati, budou na jednotlivé obvody, města a korporace takto rozděleni.

Sněm má voliti:

1. Z pěti sněmovníků, kteří dle §. 3., *a)* a *b)* zřízení zemského mají hlas virilní a ze sedmdesáti poslanců z třídy držitelů velkých statků, dohromady patnáct poslanců;
2. z desíti poslanců hlavního města Prahy jednoho poslance;
3. z patnácti poslancův komor obchodnických a živnostnických čtyři poslance;
4. ze sedmi poslanců okresů volicích, položených v §. 3. řádu volení do sněmu pod lit. *i)*, *k)*, *l)*, *m)*, *n)*, *o)*, *p)* dva poslance;
5. ze čtyř poslanců okresů volicích, uvedených tamtéž pod lit. *c)*, *q)*, *r)*, *s)* jednoho poslance;
6. z osmi poslanců okresů volicích, přivedených tamtéž pod lit. *a)*, *v)*, *w)*, *oo)*, *pp)*, *qq)* dva poslance;
7. ze čtyř poslanců okresů volicích, jmenovaných tamtéž pod lit. *t)*, *u)*, *mm)*, *nn)* jednoho poslance;

8. z pěti poslanců okresů volicích, položených tamtéž pod lit. *e)*, *x)*, *y)*, *z)*, *kkk)* jednoho poslance;
9. z pěti poslanců okresů volicích, uvedených tamtéž pod lit. *aa)*, *bb)*, *cc)*, *dd)*, *ee)* jednoho poslance;
10. ze sedmi poslanců okresů volicích, přivedených tamtéž pod lit. *d)*, *ff)*, *gg)*, *hh)*, *ii)*, *kk)*, *ll)* dva poslance;
11. ze tří poslanců okresů volicích, jmenovaných tamtéž pod lit. *rr)*, *ss)*, *tt)* jednoho poslance;
12. z jedenácti poslanců volicích okresů, položených tamtéž pod lit. *f)*, *g)*, *uu)*, *vv)*, *ww)*, *xx)*, *yy)*, *zz)*, *aaa)*, *bbb)*, *ccc)* dva poslance;
13. z pěti poslanců okresů volicích, přivedených tamtéž pod lit. *b)*, *h)*, *ddd)*, *eee)*, *fff)* jednoho poslance;
14. ze tří poslanců okresů volicích, přivedených tamtéž pod lit. *ggg)*, *hhh)*, *iii)* jednoho poslance;
15. z devíti poslanců okresů volicích, jmenovaných v §. 7. řádu volení do sněmu pod čísla 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dva poslance;
16. ze čtyř poslanců okresů volicích, položených tamtéž pod č. 10, 11, 12, 13 jednoho poslance;
17. z osmi poslanců okresů volicích, uvedených tamtéž pod č. 14, 15, 40, 41, 42, 43, 44, 45 dva poslance;
18. ze čtyř poslanců okresů

- volicích, přivedených tamtéž pod
č. 16, 17, 18, 19 jednoho poslance;
19. z jedenácti poslanců
okresů volicích, jmenovaných
tamtéž pod č. 21, 22, 23, 24,
25, 26, 75, 76, 77, 78, 79 . . . tři poslance;
20. z pěti poslanců okresů
volicích, položených tamtéž pod
č. 27, 28, 29, 30, 31 jednoho poslance;
21. z osmi poslanců okresů
volicích, uvedených tamtéž pod
č. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 . . . dva poslance;
22. ze šesti poslanců okresů
volicích, přivedených tamtéž pod
č. 46, 47, 48, 49, 50, 51 . . . jednoho poslance;
23. z osmi poslanců okresů
volicích, jmenovaných tamtéž pod
č. 20, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 . . . dva poslance;
24. ze třinácti poslanců okre-
sů volicích, jmenovaných tamtéž
pod č. 59, 60, 61, 62, 63, 64,
65, 66, 67, 68, 69, 70, 71 . . . tři poslance;
25. ze tří poslanců okresů
volicích, jmenovaných tamtéž pod
č. 72, 73, 74 jednoho poslance;

II.

Návrhy, aby se rozdělení výš položené změnilo náleží ke kompetenci rady říšské, a má se v tom předsejít dle toho, co ustanoveno v §. 12. základního zákona o zastupitelstvu říšském.

P ř í d a v e k.

Řád jednací sněmu Českého,

přijat v sezení dne 15. února 1863.

I. Kdy se má sněm svolati. Kdo mu předsedá a zahajuje zasedání.

§. 1.

Sněm sejíti se má k Nejvyššímu svolání každý rok krom zvláštních případností jednou a to v Praze, hlavním městě zemském, leč by Jeho c. k. Apoštolské Veličenství jinak ustanovil. (§. 8. zř. z., čl. dod. I.)

§. 2.

Jeho c. k. Apošt. Veličenství pojmenuje k řízení sněmu ze sněmu samého nejvyššího maršálka zemského a jeho náměstka. (§. 4. zř. z.)

§. 3.

Nejvyššímu maršálku zemskému přísluší zahajovati sněm od Jeho c. k. Apošt. Veličenství svolaný. (§§. 10 a 38. zř. z.)

§. 4.

Práce představenstva sněmu vykonávati bude pod správou nejvyššího maršálka a jeho náměstka kancelář sněmovní, ježto se skládá z přísežného sekretáře a ze čtyř přísežných aktuarů.

Pozn. Paragrafy a části paragrafů, tištěné písmem proloženým, vzaty jsou z dodatků ke zřízení zemskému, ježto předloženy jsou Jeho c. k. Veličenství k potvrzení.

§. 5.

Sekretáře a aktuáry sněmovní jmenovati náleží výboru zemskému z úředníků konceptních jemu od sněmu přidaných.

Tito úředníci mají, dokládajíce se své přísahy služební, ve shromážděném sněmu rukou dáním nejvyššímu panu maršálku slíbiti, že budou povinnosti své svědomitě plniti.

§. 6.

Úředníkům sněmovním náleží, spisovati protokoly zasedací pomocí zápisů stenografických a zdělávati všeliká sepsání, kterých dle usnešení učiněných potřebí, ač nevzložili se tato sepsání na některou komisi.

Mimo to mají úředníci sněmovní vésti listy hlasovací, zaznamenávati návrhy, které poslanci mezi rokováním činí, zapisovati dle pořádku jména těch, kteří se hlásí, aby mohli mluvit, a protokoly opravené do knihy protokolů sněmovních.

§. 7.

Výbor verifikační, složený z devíti členů, má přihlížeti k tomu, aby protokoly a zprávy těsnopisné náležitě byly sepsány a upraveny, má dohlížeti ke kanceláři sněmovní, aby při hlasování a volbách šetřila jednacího řádu, a má sčítavati hlasy, lečby se sněmu vidělo, zvoliti zvláštní sčítatele (skrutatory).

Tento výbor postaven jest pod správou nejvyššího maršálka, kterýž ustanovuje, kolik členů vždy má úřadovati a v kterém pořádku.

§. 8.

Až do zvolení výboru verifikačního, které se má státi teprv po ustavení sněmu, uváže se v práce

jeho prozatím devět nejmladších členů přítomných, a když by kteří s důvodem toho nepřijali, uváže se v ně údové dle let po nich jdoucí.

§. 9.

Výbor zemský má učiniti náležitě přípravy k zasedání sněmu, má dohlížeti k místnostem sněmovním a opatřiti, čeho potřebí, má zjednatí písaře a služebníky, jakož i nábytek a nářadí.

Týž výbor má poukázati náležitá místa novinářům a stenografům, a učiniti, aby se nestranně rozdávaly lístky na galerii.

§. 10.

Certifikátem o volbě od místodržícího vydaným nabývá zvolený poslanec práva, choditi do sněmu a pokládá se za to, že volba jeho platná jest dotud, pokud se neshledá, že jest to naopak. (§. 52. řádu vol.)

Protož má místo a hlas ve sněmu, i když se činí námítky proti jeho volbě, pokud se nevyřkne, že jest volba neplatná.

II. Jak se zkoušejí volby.

§. 11.

Sněm má slyšeti zprávu zemského výboru o průkazích, týkajících se volby poslanců nově do sněmu vstupujících, kteréž průkazy byl ohledal, a má rozhodnouti, zdali se poslanci zvolení do sněmu připouštějí. (§. 31. zř. z.)

§. 12.

Právo, rozhodovati, zdali volba jest platná, přísluší sněmu výhradně, i tehda, když místodržící poslanci zvolenému ne-

vydal certifikátu o volbě pro některou z příčin vylučovacích, uvedených v §. 18. řádu volebního.

V takové případnosti místodržící práva nemá, rozepisovati novou volbu, prvé než sněm volbu předešlou za neplatnou prohlásí. (Čl. dod. II.)

§. 13.

Namítáli později někdo něco, buď proti způsobu, jak se při volbě předsešlo, buď proti vlastnostem voličů, hledí se k tomu jen tehda, když se námitky takové učiní u sněmu ve čtrnácti dnech po uznání volby.

Vždy však jest dovoleno namítati, že zvolený jest nespůsobilý, aby byl volen, a oznámiti, že pozbyl volitelnosti po volbě neb během doby sněmovní, jen když se to i ono dostatečně vysvědčí. (Čl. dod. III.)

III. Kdy se pokládá sněm za ustavený.

§. 14.

Prvé než sněm se ustaví, má toliko zkoušeti průkazy voleb.

Jak mile jest tolik voleb poslaneckých zkoušeno a za platné uznáno, kolik potřebí, aby sněm mohl platná usnešení činiti, má nejvyšší maršálek zemský dle §. 9. zř. z. poslance ve slib vzítí a potom sněm za ustavený prohlásiti.

IV. Oba jazykové zemští mají rovné právo.

§. 15.

Oběma jazykům zemským zachováno buď také v jednání sněmovním rovné právo jim náležející.

V. Která práva a které povinnosti má nejvyšší maršálek zemský a jeho náměstek.

§. 16.

Nejvyššímu maršálku zemskému náleží zahajovati sezení, přihlížeti k zachovávání jednacího řádu, řídití rokování, dovolovati mluvití, davati otázky ke hlasování a vyřknouti, jak hlasování vypadlo.

Také může v pilných případnostech pozvati poslance k sezení mimořádnému. (Čl. dod. V.)

Též mu přísluší přihlížeti k pracem kanceláře sněmovní a k pořádku v domě, a má výhradní právo, když se přihodí výtržnosti, sezení přerušiti nebo zdvihnouti (Čl. dod. V.), rušitele pokoje dáti z galerie odstraniti a když by nejhůře bylo, dáti galerii vykliditi. (Čl. dod. V.)

§. 17.

Nejvyššímu maršálku přísluší rozpečetovati veliké spisy, ježto přijdou ke sněmu a prikazovati je, komu náleží; on jest orgánem zastupitelstva zemského ve všech jeho svazcích zevnějších.

§. 18.

Náměstek nejvyššího maršálka má maršálkovi v řízení sněmovních věcí pomocen býti a byl-li by maršálek jinak zaneprázdněn, sám je spravovati.

VI. Které povinnosti mají poslanci.

§. 19.

Poslanci jsou povinni, míti nepřetrženě účastenství v jednáních a pracech sněmovních. Chtěl-li by poslanec některý z toho místa, kde jest sněm, ně-

kam ne na déle než na 8 dní se odebrati, má k tomu zapotřebí povolení nejvyššího maršálka, který to sněmu oznámí.

Dovolení na delší čas může dát jen sněm. Pro nemoc není potřeba, žádati za dovolenou, než potřebí to jen bez prodlení oznámiti a vysvědčiti nejvyššímu maršálkovi.

§. 20.

Jestliže by některý poslanec déle než osm dní nevstoupil do sněmu nebo bez dovolení déle než 8 dní do sezení nepřišel, nebo přes čas dovolené nebo nemoci doma zůstal; má jej nejvyšší maršálek vyzvati, aby ve 14 dnech přišel, nebo se omluvil, proč nepřichází.

Neprospěje-li toto vyzvání, má to nejvyšší maršálek oznámiti sněmu, kterýž poslance takového prohlásí za vystoupilého a učiní, aby se rozepsala nová volba. (Čl. dod. VI.)

§. 21.

V případech, jmenovaných v §. 20., mají se hned, když nejvyšší maršálek poslance vyzve, aby se dostavil, diěty zastaviti, totéž má se státi, když sněm dá poslanci dovolenou a když sněm přes deset dní se odročí, v této případnosti však jen těm poslancům, kteří nejsou údy některé komise, ježto zaměstnána jest i po čas odročení.

Také nenahraňuje se pocestné ani za cesty na dovolenou ani při odročení takovém, na které se diěty nezastavují.

VII. O sezeních, protokolech a zprávách stenografických.

§. 22.

Sezení sněmu jsou veřejná.

Výjimkou může se držeti sezení důvěrné, žádá-li toho předsedící nebo aspoň pět sněmovníků, a usneseli o to sněm, když byli posluchači odešli. (§. 34. zř. z.)

§. 23.

Nejvyšší maršálek započne sezení, jak mile tu jest tolik sněmovníků, kolik jich potřebí ku platnému usnešení.

Potom se oznamují návrhy a zprávy, a s strany oněch, jestli toho potřeba, činí se otázka, zdali je kdo podporuje; potom se v známost sněmu uvozují oznámení od vlády a od výborů učiněná, konečně jiné došlé spisy a jaké opatření se v příčině jich buď snad již učinilo nebo učiní.

Po vyřízení těchto věcí přistoupí se ke skutečnému dennímu pořádku.

Po umluvení se sněmem uzavře nejvyšší maršálek sezení a ustanoví den, hodinu a denní pořádek sezení příštího. (Čl. dod. V.)

§. 24.

O každém sezení sněmovním sepíše se protokol. Tento protokol má v sobě obsahovati co nejkratěji, že bylo přítomno tolik členů, kolik jich potřebí ku platnému uzavírání, mimo to v podstatě vše to, co sněmu v tom sezení oznámeno, též návrhy, o kterých se jednalo, a jména navrhovatelů, pak které otázky byly dány a jak vypadlo hlasování.

Protokol sepsán buď v obojím jazyku zemském a to i ono sepsání považováno buď za original.

§. 25.

Protokol od tří verifikátorů podepsaný vyložen buď tři dni po sezení v kanceláři sněmovní, by každý v něj mohl nahlédnouti. Jestliže by v sezení nejprve příštím po projití tohoto času k dotazu předsedícího nikdo nežádal za opravu, pokládán buď protokol za pravý. Žádal-li by někdo za opravení protokolu, rozhodne sněm, máli se to učiniti.

§. 26.

Když jest protokol schválen, podepíše jej nejvyšší maršálek a tímto podpisem i podpisy verifikátorů jsa opatřen uloží se do knihy protokolů sněmovních, dá se do tisku a rozdělí se mezi sněmovníky.

§. 27.

Protokol o sezení důvěrném sepiší verifikátorové, a protokol takový vloží se též do knihy protokolů sněmovních. Zdaliž se však má dáti do tisku, záleží na usnešení sněmu.

§. 28.

O sezeních spisují se zprávy těsnopisné a vydávají se tiskem. Tyto zprávy mají podávati úplný popis rokování i s návrhy, předlohami, zprávami výborů, interpelacemi, věcmi zběhlými atd.

Zprávy stenografické mají se bez prodlení kurentním písmem přepsati, dvě hodiny po skončeném sezení od kanceláře stenografické do sněmovní kanceláře odevzdati, kdež je výbor verifikační přečte a upraví, načež se tam po čtyři hodiny k nahlédnutí řečníků vyloží.

Tištěné zprávy těsnopisné rozdají se sněmovníkům a učiní se, aby si je každý jiný za cenu co nejlevnější zjednatí mohl.

VIII. O odděleních a komisích.

§. 29.

Ku předběžným poradám o důležitějších věcech a pro usnadnění i zrychlení voleb do komisí rozdělí se sněm na devatero oddělení.

Základem tohoto rozdělení budíž tři skupení sněmovních dle interesů, totiž:

1. skupení velkostatkářů a sněmovníků, jenž mají hlas virilní;
2. skupení měst a míst průmyslových a komor obchodních i živnostenských;
3. skupení obcí venkovských.

Oddělení zřídí se losem tak, že se jména údů každého ze tří skupení řečených vloží do zvláštní nádoby a že se pak nejprve z každé nádoby vytáhne tolik jmen, kolik vyjde, když se počet údů jednoho každého skupení rozdělí devítkou; jména tato položí se potom do každého oddělení v tom pořádku, jak jdou dle čísla po sobě. Zbudouli pak ještě některá jména, vylosují se potomně, až všechny tři nádoby jsou prázdné.

Tato oddělení buďtež každý měsíc obnovena, ač neusneseli se sněm na něčem jiném.

§. 30.

Ku předběžným poradám o věcech, o nichž se rokovati má, zřídí se komise, kteréž volí buď oddělení sama ze sebe nebo tři skupení z celého sněmu, nebo kteréž se volí přímo ze sněmu samého.

Jak se mají tyto komise voliti, a kolik mají míti údů, ustanovuje sněm v jedné každé případnosti zvláště. Dle jeho zdání mohou se také pro záležitosti jistého druhu zvoliti stálé komise na čas celého zasedání (na př. výbor verifikační, výbor petiční a t. p.); také mohou se záležitosti jistého způsobu neb jednotlivé záležitosti odkázati ku předběžné poradě výboru zemskému.

§. 31.

Oddělení a komise mají sobě hned když se zřídí, zvoliti předsedícího, jeho náměstka a jednoho nebo dva zapisovatele, a jak tato volba vypadla, má se nejvyššímu maršálku oznámiti. Týmž způsobem mají předsejítí tři skupení interesů (kurie), když volí do některé komise.

§. 32.

Komise mohou k sezením svým přivzítí z celého sněmu takové údy s hlasem poradným, v které se důvěrují, že mají zvláštní známost věci.

Mimo tento případ nemají poslanci, kteří nejsou údy některé komise, práva, choditi do sezení komisí; jen nejvyšší maršalek může kdykoli do nich přijítí, nemá však práva, ani spolu rokovati ani spolu hlasovati.

§. 33.

Každý, kdo jest do komise zvolen, povinen jest, tento úřad přijmouti a pravidelně do sezení jejich choditi.

Nepřišli-li by některý úd komise do tři sezení po sobě a nevymluvil-li by se z toho dostatečně, má předsedící učiniti, aby se zavedlo nové volení. Přisedící výboru zemského a každý, kdo již

jest údem dvou komisí, má právo, kdyby byl do komise zvolen, zvolení takového nepřijímati.

§. 34.

Komise může platná usnešení činiti, když jest přítomno více než polovice údů jejich, oddělení pak, když jest přítomna aspoň třetina údů jeho.

Usnešení stává se nadpoloviční většinou hlasů, při čemž i předsedící hlasuje.

§. 35.

Komise má zvoliti zpravujícího, jenž sepiše odůvodněnou zprávu o tom, jak porada vypadla.

Chceli, když se činí návrh ke sněmu, menšina aspoň ze tří údů se skládající, komisi podati své zvláštní dobré zdání, může je přiložiti ke zprávě, jmenujíc úda, který by měl toto zvláštní zdání ve sněmu přednésti. Toliko tím nebuď podání zprávy zdržováno. Zpráva komise odevzdána buď nejvyššímu maršálku.

§. 36.

Závisí-li zpráva neb návrh komise o hlavní věci na nějaké otázce předběžné, může komise předložiti sněmu návrh, aby o této otázce rozhodl a může zatím počkati s poradou, až se o té věci rozhodne.

IX. O předlohách a návrzích.

§. 37.

Věci, které se mají v poradu bráti, docházejí ke sněmu:

- a) buď co předlohy vládní nejvyšším maršálkem zemským,
- b) nebo co předlohy výboru zemského aneb zvlášt-

ního výboru, ze sněmu a mezi sněmem zvoleného,

c) nebo co návrhy jednotlivých poslanců. Učinil-li by kdo návrh o věcech, ježto nenáleží k působnosti sněmu, nemá ho nejvyšší maršálek k poradě připouštět. (§. 35. zřiz. z.)

V takové případnosti může navrhuující žádati, aby rozhodl sněm, a když sněm vyřkne, aby se návrh připustil, nejvyšší maršálek ale setrvává při tom, aby nebyl připuštěn, má se věc předložiti Jeho Veličenství k rozhodnutí. (Čl. dod. VII.)

§. 38.

Chtěl-li by některý poslanec učiniti návrh o sobě, který se nevztahuje k předloze vlády neb komise, má jej podati písemně nejvyššímu maršálkovi, který v sedění nejprve příštím oznámí, že byl podán.

Jestli návrh podepsán alespoň od 20 sněmovníků, má jej nejvyšší maršálek ihned dáti vytisknouti.

Není-li od tolika sněmovníků podepsán, má nejvyšší maršálek, když jej oznamuje, se otázati, zda-li jej sněmovna podporuje, a dále to alespoň 20 sněmovníků povstáním na jevo, má jej pak dáti do tisku. Nedojdeli návrh dostatečné podpory, budiž prosto uložen.

§. 39.

Po rozdělení návrhu mezi sněmovníky může navrhuující žádati, aby se ponejprv četl, k čemuž nejvyšší maršálek ustanoví den společně se sněmem. (Čl. dod. V.)

§. 40.

Toho dne obdrží nejprve navrhuující povolení mluvit, aby svůj návrh odůvodnil.

Po tom se sněm bez rokování o hlavní věci usnese o to, má-li se návrh odkázati k některému oddělení, nebo k některé komisi již zřízené, nebo k nějaké komisi zvláštní, ježto se má teprv zvoliti nebo k výboru zemskému. Neusneseli se sněm, aby návrh takto byl někam odkázán, tedy pokládán buď za odvržený.

§. 41.

Ku předlohám vládním není potřebí podporování, aniž se mohou bez porady předběžně odvrhnouti.

Po vytištění a rozdělení mezi sněmovníky položeny buďte na denní pořádek nejprve příští k prvnímu čtení. (Čl. dod. VIII.) Aby se celá předloha četla, není zapotřebí.

§. 42.

Prvé než se učiní usnešení, aby návrh byl vzat v poradu předběžnou, může jej ten, kdo jej učinil, vzíti nazpět.

Prohlásil-li by se kdo, že bere návrh nazpět, později, má se nicméně dále o něm rokovati, jestliže jej převezme jiný sněmovník s přivolením sněmu.

§. 43.

Změny a dodavky k návrhu, odkázanému do porady předběžné, mohou se činiti a odůvodňovati až do konce rokování; a dostane-li se jim dostatečné podpory, odevzdají se komisi, která má hlavní návrh v předběžnou poradu vzíti, nepodala-li posud zprávy o ní.

Učinil-li by kdo návrh vedlejší, když byla již zpráva podána, má se sice v rokování vzíti, ale sněm

má právo, odkázati jej ku komisi, a přetrhnutí rokování o něm i o věci hlavní, až komise zprávu podá.

Ciniti návrh, aby se zamítl návrh hlavní, není dovoleno; ovšem ale může sněm věc, o které se má rokovati, minouti a přejíti k dennímu pořádku, odůvodně to čili nic.

§. 44.

Bylali odvržena nějaká předloha vládní nebo nějaký návrh samostatný, nemůže se již v zasedání téhož roku k rokování připustiti. (Čl. dod. X.)

Zavržený návrh vedlejší může se zase vzíti v poradu jen tehdy, když se dříve než se skončí rokování o návrhu hlavním, písemně s podpisem aspoň 50 poslanců nejvyššímu maršálkovi podá a sněm po odůvodnění jeho některým z navrhujičích, bez rokování se usnese, aby se znovu v poradu vzal. Uzavřeli se, aby se o nějakém návrhu znovu rokovalo, odkáže se takový návrh předběžně ke komisi.

§. 45.

Nejvyšší maršálek dá zprávy, ježto ho dojdou od komisi, v obou jazycích zemských vytisknouti a rozdati a položí potom věc, již se zpráva týče, podobně v denní pořádek k rokování a hlasování o jednotlivých částech návrhu, však ne prvé, než projde 24 hodin od rozdání.

Přitom mají zprávy o předlohách vládních přednost přede všemi jinými věcmi, o kterých se ještě nerokuje. (Čl. dod. VIII.)

§. 46.

Druhé čtení věci začíná se zprávou; potom se přistoupí, skládali se návrh z několika částí, k ro-

kování obecnému a pak ku podrobnému o jednom každém punktu.

Po skončeném rokování obecném hlasuje se jen tehdy, když se učiní návrh, aby se přešlo k dennímu pořádku nebo aby se rokování odročilo.

Shledáli se mezi rokováním, že zpráva není dostatečná, může se vrátiti komisi k doplnění.

§. 47.

Po hlasování o jedné každé části návrhu zvláště hlasuje se o celém návrhu, a to vůbec v sezení nejprvé příštím, ač neusneseli se sněm jináč. Při hlasování o celém návrhu nemůže se již činiti žádných návrhů vedlejších, a není vůbec žádného rokování.

Toliko kdyby některé části za příčinou změn uzavřených spolu se nesrovnávaly, může se navrhnouti oprava náležitá.

§. 48.

V případnostech pilných nebo méně důležitých může sněm se usnésti, aby způsob jednání tou měrou se zkrátil, že se

- a) uloží výboru lhůta, v které má zprávy podati,
- b) že se hned po rozdání tištěné zprávy výboru přistoupí k rokování,
- c) že se návrh nebo
- d) zpráva komise nedá do tisku,
- e) že se navrhujičím dá povolení, aby odůvodnil návrh svůj, aniž byla věc položena v denní pořádek. (Čl. dod. X.)
- f) že se dokonce upustí od porady předběžné. (Čl. dod. X.)

Když se učiní návrh, aby se forma jednání zkrátila, sluší zároveň udati, jak se má zkrátiti a

při rokování o tom začatém má se přestat na otázce, zda-li věc pilná jest neb méně důležitá.

K usnešení, aby se užilo některého ze dvou způsobů zkrácení posléz jmenovaných, potřebí jest dvou třetin hlasů. (Čl. dod. X.)

§. 49.

Týčeli se návrh jen toho, jak má jednání předsejítí, jest při něm ta zvláštnost, že netřeba ho písemně podávati a nejvyšší maršálek může také bez rokování o něm dáti hlasovati a usnešení činiti.

§. 50.

Aby se rokování odročilo, může se navrhnouti a uzavřítí kdykoliv.

Navrhneli kdo, aby se přešlo k dennímu pořádku, hlasuje se o tom ihned a bez rokování; však se tím mohou odvarovati jen věci, které nejsou na denním pořádku.

Navrhneli se, aby byl konec rokování, může nejvyšší maršálek dáti hlasovati hned, netázav se, zdali kdo návrh podporuje. Prvé však mají se všechny návrhy vedlejší, které by kdo chtěl ještě činiti, přijmouti a přečísti.

Přijmeli se návrh, aby se rokování skončilo, mohou sobě řečníci, zapsaní pro návrh a proti návrhu, voliti po jednom řečníku ze sebe. Nemohou-li se o to shodnouti, rozhodne se losem. Jen tito řečníci zvolení neb losem určení mohou pak ještě mluvíti, též zpravovatel komise neb výboru zemského, a nebylo-li předběžné porady, také navrhovatel.

§. 51.

Ku předlohám, podaným od výboru zemského, není potřeba otázky, zdali je kdo podporuje, ani

tehda, když je podá sám od sebe, aniž mu to bylo zvláště uloženo od sněmu.

Přednášky a zprávy výboru zemského, ježto se týkají administrativní působnosti zastupitelstva zemského a jsou méně důležité, může sněm přijmouti a vyřídití, aniž byly vytištěny a rozdány.

§. 52.

Návrhy ústní nebo písemné, učiněné nebo podané toliko v jednom jazyku zemském, má kancelář sněmovní přeložiti do druhého jazyka.

X. V kterém pořádku mají řečníci mluvíti.

§. 53.

Kdo chce mluvíti o věci, nacházející se na pořádku denním, může to již před začatím sezení osobně a ústně oznámiti v kanceláři sněmovní, připomena, zdali chce mluvíti pro návrh neb proti návrhu.

Než se počne rokovati, přečte nejvyšší maršálek jména řečníků zapsaných a to tak, aby si je mohl každý po něm napsati.

Řečníci dostávají se k mluvení v tom pořádku, jak jsou zapsáni, a to tak, že začne řečník, který jest „proti návrhu,“ a že pak, pokud možno, střídají se řečníci, kteří se ohlásili „pro návrh“ a kteří „proti návrhu“.

Každý řečník, na nějž došlo mluvíti, může místo své v pořádku s řečníkem později zapsaným změnití nebo ho jinému poslanci, pokud ještě nemluvil dvakrát v též věci, postoupiti.

Kdo by, jsa vyzván, aby mluvil, nebyl tu, pozbývá práva mluvíti.

§. 54.

Když domluví řečníci zapsaní, dovolí se mluvití těm, kteří se nedali zapsati, v tom pořádku, jak se přihlásí.

§. 55.

Chceli předsedící mluvití co řečník, má sestoupiti se stoličky presidentské a zasednouti na ni zase teprv potom, až jest věc vyřízena.

§. 56.

Zpravující jsou povinni, mluvití z místa jim určeného. Jiní řečníci mají toho vůli, téhož místa použití. Z místa zpravovatelova mluveno buď ke shromáždění, se sedadla pak k nejvyššímu maršálkovi.

§. 57.

Sněmovníkům nedovoluje se psaných přednesení čísti; zdali se může čísti spis nějaký neb nějaká listina, k nimž se vztahuje přednesení ústní, o to se usnese sněm bez rokování.

Výjimkou mohou zpravovatelé čísti sepsaná přednesení, též spisy a listiny, ježto k nim náležejí co částí nebo pomůcky.

§. 58.

Řečníkovi není dovoleno o též věci mluvití vícekrát než dvakrát.

§. 59.

Místodržící, jeho náměstek nebo komisaři od nich vyslaní mají právo, přicházeti do sněmu a každé chvíle mluvití, třeba i několikráte, však nevytrhující řečníka. (Čl. dod. XI.) Jim jest dovoleno, čísti písemná přednesení, též spisy a listiny, ježto se k těmto přednesením vztahují.

Spoluhlasovati mohou jen tehda, když jsou poslanci.

Byloli by toho potřebí, nebo byloli si toho žádati, aby k některému jednání vyslán byl nějaký úředník od úřadů vládních, by dal nějakou zprávu neb nějaké vysvětlení, má se nejvyšší maršálek v příčině toho obrátiti k představenému toho úřadu. (§. 37. zř. z. a čl. dod. VII.)

§. 60.

Jestliže by některá předloha výboru zemského odevzdána byla komisi a návrh komise byl by od předlohy rozdílný buď vůbec nebo v té neb oné části, tedy má výbor zemský toho vůli, pro obhájení předlohy své jmenovati zpravujícího, který může řečniti před závěrečnou řečí zpravovatele komise.

§. 61.

Vzdalovali by se řečník od věci, připomene mu nejvyšší maršálek „aby se držel věci“, a mluvil-li by něco proti slušnosti, neb dokonce něco takového, co by se vidělo býti trestu hodné, připomene mu nejvyšší maršálek „k pořádku.“

Když nejvyšší maršálek řečníkovi již po druhé připomenul, aby se držel věci nebo jej již po druhé odkázal k pořádku, může mu řeč přerhnuti a když sněm k tomu svolí, také docela mu odejmouti povolení mluvití.

§. 62.

Každý sněmovník může nejvyššího maršálka žádati, aby řečníkovi připomenul „k pořádku“ nebo „k věci,“ o čemž rozhoduje buď nejvyšší maršálek sám, nebo otázev se sněmu.

XI. O hlasování a volbách.

§. 63.

Aby sněm mohl usnešení činiti, potřebí jest, aby bylo více než polovice veškerých sněmovníků přítomno, aby pak usnešení bylo platné, potřebí nadpoloviční většiny hlasů sněmovníků přítomných.

Jsouli hlasy počtem sobě rovny, má se pokládati, že návrh v poradu vzatý jest zavržen.

Navrhli by se nějaká změna ve zřízení zemském, potřebí k usnešení o to, aby byly přítomny alespoň tři čtvrtiny všech sněmovníků a přivolíly k tomu alespoň dvě třetiny jich. Učinil-li by se návrh, aby se něco změnilo v řádu volebním, může se v první době sněmovní usnešení o to učiniti nadpoloviční většinou hlasů, když jest sněm vůbec dle §. 38 zř. z. spůsobilý, činiti usnešení. Když však první šestiletá doba sněmovní projde, potřebí bude k usnešení sněmu, by se mohla nějaká navržená změna v řádu volebním učiniti, aby byly přítomny alespoň tři čtvrtiny všech sněmovníků a přivolíly k tomu alespoň dvě třetiny jich. (§§. 38. zř. z. a 34. ř. v.)

§. 64.

Prvé než se hlasuje o návrhu hlavním, má se dáti hlasovati o návrzích odročovacích, potom o změnovacích, a to před jinými o těch, které se více odchylují.

Hlas se dává slovem „ano“ nebo „ne“, aniž se odůvodňuje.

§. 65.

Když jest porada skončena, ohlásí nejvyšší maršálek, v jakém pořádku se má o otázkách hlasovati.

§. 66.

Návrhy se mají přivesti ke hlasování právě v tom znění, v kterém byly písemně odevzdány neb ústně učiněny.

Otázky buďte při hlasování dávány v obojím jazyku zemském, a za původní znění návrhu pokládáno buď to, v kterém jej navrhuje složil, nehledíc k jazyku.

§. 67.

Každý poslanec může navrhnouti, aby nejvyšší maršálek otázku, kterou pronesl, jinak formuloval, nebo aby otázky v jiném pořádku kladl, nežli to byl učinil, též aby rozdělil některou otázku na několik otázek; o kterémž návrhu, když byl dostatečně podporován, má se pak hlasovati.

§. 68.

Když jest ustanoven pořádek, v kterém se otázky dávati mají a když jsou otázky formulovány, má nejvyšší maršálek po každé otázce, když toho aspoň dvacet sněmovníků žádá, na deset minut zastaviti, a potom teprv může se hlasovati.

§. 69.

Hlasování děje se obyčejně pozdvižením ruky nebo povstáním.

Zkouška opáčná činí se, když dle zdání předsedícího jest pochybno, jak hlasování vypadlo, nebo když 20 sněmovníků za to žádá. Nedojdeli se ani tím jistoty, tedy hlasováno buď dle jmen. Mimo to hlasováno buď dle jmen také tehda, když za to žádá 50 sněmovníků. (Čl. dod. XII.)

§. 70.

Kdo při hlasování dle jmen, když se jméno jeho čte, není přítomen, nemůže již potom hlasu svého dávat.

§. 71.

Nejvyšší maršálek nehlasuje nikdy, leč při volbách neb při obsazování míst.

§. 72.

Každá volba ve sněmě, nebo v kuriích, v odděleních nebo v komisích, jakož i každé obsazení místa nějakého děje se lístky hlasovacími a rozhoduje se nadpoloviční většinou hlasů.

Volení aklamací nedopouští se.

§. 73.

Nedojde-li se při první volbě nadpoloviční většiny hlasů, má se týmž způsobem voliti podruhé, a pakli by ani tu nevypadla většina nadpoloviční, má se přistoupiti k volbě užší, do které se vezme dvojnásobně tolik těch, kteří při druhé volbě obdrželi nejvíce hlasů, kolik má býti zvoleno. Dostane-li se několika osobám při druhé volbě rovněž mnoho hlasů, rozhodne se losem, kdo z nich má se dostat k volbě užší.

Pakli by i při volbě užší byla rovnost hlasů, rozhodne se též losem.

XII. O interpelacích a protestech.

§. 74.

Interpelace, které by kdo chtěl učiniti k místo-
držícímu nebo k náměstkovi jeho vůbec, nebo k nejvyššímu maršálku v příčině spravování prací výboru

zemského, též k předsedícímu některého oddělení neb komise, buďte alespoň od 20 sněmovníků podepsány a prvé než se počne sezení, odevzdány nejvyššímu maršálkovi.

Interpelace se hned přečtou a odevzdají tázanému. Tázaný může buď hned dáti odpověď, nebo může slíbiti, že jí dá v některém pozdějším sezení, nebo může říci, že nedá odpovědi, a uvésti toho příčiny. Rokování o interpelacích neb odpovědech k nim se nedopouští. (Čl. dod. XIII.)

§. 75.

Protest činiti dopouští se tehda, když jej učiní některý poslanec, když se týče něčeho, co se stalo v sezení sněmovním proti jednacímu řádu, když se v témž sezení oznámí a nejdéle při začátku sezení nejprvé příštího nejvyššímu maršálku písemně odevzdá. Totéž platí o odpovědi na takový protest.

Protesty i odpovědi na ně přiloží se, když se přečtou, bez rokování ku protokolu, aniž se dopouští dalších pronešení činiti.

XIII. O podávání žádostí a jiných spisů.

§. 76.

Žádosti a jiné spisy, které se ke sněmu podají, přijaty budou jen tehdy, když je podá některý sněmovník. (§. 41. zř. z.)

§. 77.

Všechny takové žádosti a jiné spisy podané uvedeny buďte ve zprávách stenografických a přidán buď krátký jich obsah.

§. 78.

Nejvyšší maršálek odkáže je, pakli sněm se neusnese na ničem jiném, dle povahy věci k tomu neb onomu výboru, aby o nich učinil zprávu.

§. 79.

Výbor zemský má všeliké žádosti a jiné spisy, které ho v čas sezení přímo dojdou, a kterých o své ujmě vyřídití nemůže, neprodleně sněmu předložití.

§. 80.

Žadostí aneb jiných spisů, podaných bez jména, nelze sněmu předkládati.

XIV. ○ adresách a deputacích.

§. 81.

Adresy, které přímo sněm od sebe vydává, podepsány buďte od nejvyššího maršálka, jeho náměstka a ode všech členů výboru verifikačního, ač neučinili se v některé případnosti nějaké jiné usnešení.

§. 82.

Deputací není dovoleno vpouštěti ani do sezení sněmovního ani do oddělení a komisi. (§. 41. zř. z. Čl. dod. XIV.)

§. 83.

Deputace sněmu k Nejvyššímu dvoru mohou se vypravovati jen tehda, když se k tomu napřed vyžádá přivolení Jeho c. k. Apošt. Veličenství. (§. 41. zř. z.)

Údy deputace zvolí sněm ze sebe. V čele jich má býti buď nejvyšší maršálek nebo jeho ná-

městek, a nemohl-li by ten neb onen, má deputaci vésti onen úd deputace, který od jiných deputovaných bude k tomu zvolen nadpoloviční většinou hlasů.

§. 84.

Sněmu není dovoleno se zastupitelstvími jiných zemí vcházeti v dopisování. Také mu není dovoleno něčeho vyhlašovati. (§§. 40. a 41. zř. z.)

XV. ○ skončení sněmu.

§. 85.

Sněm se uzavře nejvyšším maršálkem, když jsou vykonány práce, nebo ke zvláštnímu Nejvyššímu rozkazu. Jeho c. k. Apoštolské Veličenství může také během řádné doby sněmovní každé chvíle sněm rozpustiti a nové volby naříditi. (§. 10. zř. z.)

§. 86.

Jednání sněmovní má se prostředkem místodržitelství Jeho Veličenství v známost uvésti a protokoly přiložiti. (§. 40. zř. z.)

§. 87.

Návrhy, o kterých při skončení sněmu předběžná porada ještě se nezačala neb neskončila, mají se příkazati výboru zemskému ku předběžné poradě dle §. 26. zř. z., a má se jemu k témuž konci dle povahy věci také na vůli zůstaviti nebo za povinnost uložití, aby zřídil komise z mužů u věci zběhlých nebo přivzal si znalce.

§. 88.

Co v tomto jednacím řádě ustanoveno, pokud to jest vzato ze zřízení zemského

nebo z řádu volebního nebo z dodavků ke zřízení zemskému, týkajících se způsobu jednání, nebo pokud se to z těchto zákonů odvádí, změnití nebo zrušení se může jedině způsobem zákonodárství. (Čl. dod. XV.) Jiná ustanovení v tomto řádu jednáním obsažena změni a zruší se jenom usnešením sněmovním, když se v příčině toho podá a v poradu vezme samostatný návrh.

Poslanci sněmu Českého.

Nejvyšší maršálek zemský: hrabě Albert Nostitz-Rhinek.

Náměstek nejvyššího maršálka: Václav Vaňka, doktor práv.

1. Poslanci, jenž mají hlas virilní:

Kníže arcibiskup Pražský, J. Em. kníže Fridrich ze Schwarzenberka.

Biskup Budějovický, J. M. p. Valerián Jirsík.

Biskup Kralohradecký, J. M. p. Karel Bor. Hanl.

Biskup Litoměřický, J. M. p. Bartoloměj Hille.

Rector magnificus university Pražské, med. dokt. J. Löschner.

2. Poslanci kurie velkých statkářů.

a) Zastupitelé statků fideikomisních.

Desfours-Walderode František, hrabě, na Velkém Rohozci, Smržovce atd.

Fürstenberg Maximilián Egon, kníže, na Krivoklátě, Nižburku, Krušovicích atd.

Harrach František, hrabě, na Jilemnici, Branné atd.
z Lobkovic Ferdinand, kníže, na Roudnici, Bilině atd.
Nostitz-Rhinek Ervein, hrabě, na Falkenově, Heinrichsgrüně atd.

Nostitz-Rhinek Josef, hrabě, na Plané.

Salm Reifferscheid František, starohrabě, na Hainšpachu atd.

Schwarzenberg Jan Adolf, kníže, na Třeboni, Hluboké atd.

Schönborn Erv., hrabě, na Lukavci, Malesicích atd.

Sternberg Jaroslav, hrabě, na Častolovicích, Zámukách atd.

Thun z Hohenšteina Oswald, hrabě, na Klášterci, Žehušicích atd.

z Waldšteina Arnošt, hrabě, na Mnichově Hradišti, Hirschberku atd.

Wallis Fridrich Olivier, hrabě, na Kolešovicích atd.

b) Zastupitelé statků, vložených do desk zemských.

Aehrenthal Jan, svob. pán, na Doksanech a Hrubé Skále atd.

Althan Michal Karel, hrabě, na Miličevsi.

Auersberg Karel, kníže, na Vlašimi.

Auersberg Vincenc K., kníže, na Žlebích, Nasavrcích atd.

Becher František, na Chanovicích a Slatině.

Beer Jakub, generál rytířského řádu Křižovnického.

Berger Maximilián, na Vysokém Újezdě atd.

Bethmann Alexander, svobodný pán, na Krinci a Ronově.

Bohuš z Otošic Václav, rytíř na Kolči.

Bernard Atanáš, opat cisterc. kláštera Oseckého.

Clam z Martinic Jindřich Jaroslav, hrabě, na Slaném a Smečně.
 Claudi Eduard, na Poříčí.
 Černin Jaromír, hrabě, na Cvrčovicích a Dolanech.
 Černin Otakar, hrabě, na Vinarech.
 Doubek Eduard, doktor práv, na Oseku.
 Eisenstein August, rytíř, na Březině.
 Eisenstein Václav, rytíř, doktor práv, na Prčicích a Voděradech.
 Fürstenberg Emil Egon, kníže, na Králově Dvoře.
 Fürstl Rudolf, na Jiřikovcích.
 Haas Euseb, na Kinšberku.
 Hartig Edmund, hrabě, na Mimoni a Wartenberku.
 Heisl Marián, opat premonstrátského kláštera Tepelského.
 Jaksch Antonín, doktor lékařství, na Lazku.
 Kopec Jindřich, rytíř, na Suchoradech.
 Korb z Weidenheimu František, svobodný pán, na Valči a Skytalech.
 Korb z Weidenheimu Karel, rytíř, na Zaběhlicích a Stekníku.
 Krivánek Eduard, na Věži.
 Ledebour Adolf, hrabě, na Kostomlatech.
 Limbek Jan, rytíř, na Tuří a Zběři.
 Lumbe Josef, ředitel ústavu technického, na Malonicích.
 Malovec Arnošt, svob. pán, na Waldheimu.
 Mercandin František, hrabě, president nejvyššího úřadu početního ve Vídni.
 Mladota ze Solopisk František, svob. pán, na Kosové Hoře a Červeném Hrádku.
 Morzin Rudolf, hrabě, na Vrchlábí.
 Neupauer Karel, rytíř, na Golčově Jeníkově.

Nostitz-Rhinek Albert, hrabě, nejvyšší maršálek, na Pruhonicích, Předlicích a Trmicích.
 Obst Gustav, doktor práv, na Střele, Zuklíně a Hošticích.
 Peche Josef Karel, rytíř, na Petrovicích a Slabsku.
 Riese-Stallburg, svobodný pán, na Vodolce a Chvatěrubech.
 Rothkirch-Panthen Karel, hrabě, na Běstvině a Hoješíně.
 Rumerskirch Karel, hrabě, na Větrném Jeníkově.
 Schlöcht Jan, na Předním Ovenci.
 Schwarzenfeld Ludvík, rytíř, na Novém Sedle.
 Stangler Josef, na Horce a Košetících.
 Svoboda Jan Fr., na Křeseticích.
 Tašek František, dvorský rada, na Stěchovicích.
 Thun z Hohenšteina Leopold, hrabě, na Benátkách, Ronšperku a Pivoni.
 Thurn-Taxis Hugo, kníže, na Dobrovici a Loučíně.
 Vaňka Václav, doktor práv, na Lobzi.
 z Wolkenšteina Karel, hrabě, na Hagensdorfě a Prunéřově.
 Vratislav Josef, hrabě, na Janovicích a Voticích.
 Zedwitz Kurt, hrabě, na Doupově.
 Zeidler Jeronym, opat premonstr. kláštera Strahovského.
 Zessner Vincenc, svobodný pán, na Dobříčanech a Líčkově.

3. Poslanci komor obchodnických a živnostnických.

a) Komory Pražské.

Brosche Karel, fabrikant.
 Dotzauer Richard, velkokupec.

Hofmann Gustav, fabrikant.
Šáry Jan M., sládek.

b) Komory Budějovické.

Hardmuth Karel, fabrikant.
Huscher Jiří, majetník přádelny na bavlnu.
Steffens Petr, fabrikant.

c) Komory Chebské.

Plener Ignac, šlechtic, c. k. ministr financí.
Tetzner Gustav, fabrikant.

d) Komory Liberecké.

Conrath August, majetník mlýna v Litoměřicích.
Redlhammer Eduard, fabrikant v Liberci.
Schmidt František, fabrikant.
Trenkler Fridrich, fabrikant.

e) Komory Plzenské.

Fürth Josef, fabrikant.
Stark Jan Antonín, šlechtic, majetník dolů.

4. Poslanci měst a míst průmyslových.

a) Král. hlavního města Prahy.

Frič Josef, advokát zemský, na Starém městě.
Hasner z Arty Leopold, rytíř, c. k. univ. profesor,
na Starém městě.
Krejčí Petr František, světící biskup, na Hradčanech.
Laemel Leopold, rytíř, v Josefově.
Pinkas Adolf Maria, advokát zemský, na Malé
Straně.
Pštros František, fabrikant koží, na Novém městě.
Polach Štěpán, ředitel kanceláře centrální, na Hrad-
čanech.

Seitl František, rada c. k. vrchního soudu zemského,
na Novém městě.

Tedesco Ludvík, doktor lékařství, na Josefově.
Vorovka Václav, doktor práv a ředitel spořitelny,
na Malé Straně.

b) Poslanci města Liberce a Christianštatů.

Ehrlich Ludvík, starosta městský.
Liebieg Jan, fabrikant.
Neradt František, kupec.

c) Poslanci měst, ježto mají každé o sobě
po jednom zastupiteli.

Daněk Vincenc, fabrikant, p. města Karlína.
Gschier Antonín, doktor práv, p. m. Chebu.
Havelka Matěj, c. kr. krajský rada, p. m. Písku.
Klavík František, starosta, p. města Budějovic.
Pankrác Frant., doct. práv a advokát, p. m. Plzně.
Ptačovský Karel, měšťan, p. m. Kutné Hory
Ringhofer František, fabrikant, p. m. Smichova.
Stickl Zikmund, doct. práv, p. m. České Lipé.
Strache Eduard, literát, p. m. Rumburku.

d) Poslanci jiných měst a míst průmy-
slových.

Adam Herman, fabrikant skla v Plotendorfě, p. m.
Haydy, Kamenné Šenavy, Plotendorfu a Par-
chenu.
Bachofen z Echtu, Klement, p. míst Warnsdorfu,
Starého a Nového Franzenštálu a Floriansdorfu.
Brinz Alois, c. kr. univ. prof. v Praze, p. m. Kar-
lových Varů a Jachimštálu.

- Dvořák Šimon**, c. k. horní komisař v Praze, p. m. Hořovic, Berouna, Radnic a Rokycan.
- Fleischer Václav**, doktor lékařství, p. m. Litoměřic a Lovosic.
- Grüner Ignác**, c. k. rada místodržitelství, p. m. Krumlova, Kaplice, Nových Hradů a Vyšebrodu.
- Grünwald Vendelin**, dokt. práv a zemský advokát v Budějovicích, p. m. Třeboně, Lišova a Týna nad Vltavou.
- Hamerník Josef**, doktor lékařství v Praze, p. m. Tábora, Kamenice a Pelhřimova.
- Hassman Theodor**, advokát, a starosta v Žatci, p. m. Žatce a Kadaně.
- Hauschild Ignác**, dokt. práv a advokát v Praze, p. m. Králové Hradce, Jaroměře a Josefova.
- Hille Wolfgang**, fabrikant, p. m. Mikulášovic, Zeidler a Krásné Lípy.
- Hubatka Karel**, starosta ve Slaném, p. m. Slaného, Loun a Rakovníka.
- Jelinek Karel**, doktor a profesor v Praze, p. m. Cvikova a Mimoně.
- Jindra Jakub**, farář u sv. Jiří, p. m. Litomyšle a Poličky.
- Klier František**, doktor práv, p. m. Děčína, Podmokol, České Kamenice a Chřipské.
- Laufberger František**, c. kr. místodržitelství rada v Táboře, p. m. Raketnice a Jilemnice.
- Lill z Lilienbachu Alois**, c. k. ministeriální rada, p. m. Příbrami a Březové Hory.
- Mareš Antonín**, c. k. okresní, p. m. Kolína, Poděbrad a Kourími.
- Mareš Jan**, c. k. školní rada, p. m. Šluknova, Ehrenberka a Hanspachu.

- Mastný Ignác**, fabrikant v Lomnici, p. m. Lomnice, Nové Paké a Sobotky.
- Mayer Antonín**, doktor a profesor v Praze, p. m. Strakonice, Sušic a Vodňan.
- Mayer Arnošt**, med. dokt. a starosta Prachatický, p. m. Vimberka, Prachatic a Volár.
- Pfeiffer Josef**, fabrikant v Jablonci, p. m. Jablonce, Hodkovic a Smržovky.
- Porák Ant.**, dokt. lék. a starosta městský v Trutnově, p. m. Trutnova, Broumova a Police.
- Prachenský Josef**, dokt. práv v Praze, p. m. Mělníka, Brandýsa n. L. a Roudnice.
- Řezáč František**, kněz církevní a redaktor, p. m. Mladé Boleslavi a Nymburka.
- Roth Karel**, dokt. práv v Chrudími, p. m. Chrudímě a Heřmanova Městce.
- Römheld Arnošt**, dokt. práv a advokát ve Vrchlábí, p. m. Mostu, Biliny a Horního Litvínova.
- Sadil Libor**, majitel statku v N. Vyskydné, p. m. Německého Brodu, Polné a Humpolce.
- Sandtner Jan**, p. m. Wildšteina, Kinšperka a Haslova.
- Šandera Vincenc**, dokt. práv a advokát v Hořicích, p. m. Dvoru Králové, Náchoda a Hořic.
- Šembera Alois V.**, c. k. profesor a měšťan Vysokomýtský, p. m. Vysokého Mýta, Skutče a Hlinska.
- Šlechta Antonín**, dokt. práv a advokát v Turnově, p. m. Hradiště, Turnova a Bělé.
- Schovánek Antonín**, dokt. práv a notář v Jičíně, p. m. Jičína a Nového Bydžova.
- Schreiter Antonín**, dokt. práv, p. m. Chomoutova, Vejprt a Přísečnice.
- Schrott Josef**, dokt. a profesor v Praze, p. m. Starého Georgswaldu a Königswaldu.

- Seidl Václav**, adjunkt c. k. okresního soudu v Klatovech, p. m. Klatov a Domažlic.
- Steffan Fridrich**, fabrikant v Hostinném, p. m. Vrchlabí, Lanova a Hostinného.
- Stóhr Antonín**, dokt. práv, p. m. Lokte, Slavkova, Schönfeldu a Bečova.
- Strerowitz Adolf**, rytíř, poštovník ve Stříbře, p. m. Plané, Tachova, Stříbra a Šandova.
- Thomas Leopold**, majitel přádelny, p. m. Kraslic, Neydeku a Schönbachu.
- Uher František**, dokt. práv, p. m. Landškrouna, Ústí nad Orlicí a České Třebové.
- Vojáček Antonín**, náměstek státního zástupce, p. m. Jindřichova Hradce a Bystřice.
- Vokoun František**, rada c. k. zemského soudu a okresní v Rychnově, p. m. Rychnova, Žamberka, Kostelce nad Orlicí a Dobrušky.
- Volkejt Jan**, dokt. práv, p. m. Friedlandu, Neustadtlu a Chrástavy.
- Wolfrum Karel**, fabrikant, p. m. Teplice a Ústí nad Labem.
- Zap Karel VI.**, prof. v Praze, p. m. Jilového, Vyšehradu, Kostelce nad Černými lesy a Benešova.
- Zikmund Josef**, advokát v Čáslavi, p. m. Čáslavi, Chotěboře a Golčova Jeníkova.
- Žák Jan**, doktor práv a notář v Pardubicích, p. m. Pardubic, Chlumce a Holic.

5. Poslanci obcí venkovských.

- Benoni Josef**, kand. dokt. právního v Chrudími, posl. vol. okresů Novo-Bydžovského a Chlumeckého.
- Brauner František**, dokt. práv a zemský advokát v Praze, p. ok. Přeštického a Nepomuckého.

- Čupr Frant.**, doktor filosofie v Praze, p. ok. Vysokomýtského, Skutečského a Hlineckého.
- Daneš František**, farář v Peruci, p. ok. Rakovnického, Krivoklátského, Novo-Strašeckého a Lounského.
- Esóp Josef**, doktor lékařství a starosta městský v N. Bydžově, p. ok. Hořického a Novopackého.
- Eyssert Vojtěch**, kupec, p. ok. Rumburského a Warnsdorfského.
- Faber Karel**, měšťan v Bechyni, p. ok. Milevského, Sedleckého a Bechyňského.
- Fischer František**, p. ok. Trutnovského, Hostinského, Maršovského a Šaclířského.
- Gabriel Josef**, dokt. práv a starosta v Sušici, p. ok. Sušického a Kašperskohorského.
- Görner Ant.**, dokt. práv a advokát v Praze, p. ok. Kaplického, Novohradského a Vyšebrodského.
- Grégr Eduard**, doktor lékařství v Praze, p. ok. Ledčského a Dolnokralovického.
- Hanisch Julius**, dokt. práv ve Vídni, p. ok. Litoměřického, Lovosického a Ústěckého.
- Herbst Eduard**, doktor a profesor práv v Praze, p. ok. Šluknovského a Hanšpašského.
- Herrman Frant.** učitel na reální škole, p. ok. Friedlandského.
- Kellersperg Arnošt**, svobodný pán, vicepresident c. k. místopředsedství, p. okr. Vimberského a Volýňského.
- Klaudy Leopold**, dokt. práv a advokát v Jičíně, p. ok. Jičinského, Lomnického, Soboteckého a Líbáňského.
- Kodým Filip Stanislav**, doktor lékařství v Praze, p. ok. Černokosteckého a Českobrodského.

- Král Josef**, doktor lékařství a starosta v Rokycanech p. ok. Rokycanského a Blovičského.
- Kralert Frant.**, doktor lékařství a starosta v Pelhřimově, p. ok. Pelhřimovského, Pacovského, Kamenického a Počáteckého.
- Kráska Alois**, dokt. práv a zemský advokát v Praze, p. ok. Hořovického a Zbirovského.
- Kratochvíle Jan**, kand. dokt. práv a měšťan v Soběslavi, p. okr. Tábořského, Mladovožického, Soběslavského a Veselského.
- Kratochvíl Václav**, starosta v Lounkách, p. ok. Mělnického a Roudnického.
- Krejčí Jan**, profesor v Praze, p. okr. Prachatického a Netolického.
- Krouský Jan**, majitel statku, p. ok. Mladoboleslavského, Hradištského a Bělského.
- Kuh David**, redaktor v Praze, p. ok. Mosteckého, Kateřinohorského a Jirkovského.
- Kulda Ben. Meth.**, farář na Chlumě, p. ok. Votickeho a Sedlčanského.
- Lambl Jan**, profesor v Libverdě, p. ok. Rychnovského a Kosteleckého nad Orlicí.
- Leeder Fridrich**, adjunkt c. k. okresn. úřadu, p. ok. Chebského, Wildšteinského a Ašského.
- Leidl František**, c. kr. okresní, p. ok. Jáchymovského a Blatenského.
- Limbek Karel**, rytíř, p. ok. Falkenovského a Kinžvartského.
- Macháček Josef**, fabrikant ve Zdicích, p. ok. Smíchovského, Zbraslavského, Berounského a Úhošťského.
- Mayerbach Adolf**, rytíř, velkostatkář, p. ok. Jilovského a Říčanského.

- Matoušovský Alois**, farář v Dolanech, p. ok. Klattovského, Planického a Nýřského.
- Miesl z Zeleisnu**, c. kr. okresní, p. ok. Karlovarského, Loketského a Bečovského.
- Millner Václav**, dokt. práv a velkostatkář, p. ok. Kolínského, Kouřimského a Uhlířsko-Janovického.
- Neumann Václav**, fabrikant, p. ok. Libereckého, Jabloneckého a Tanwaldského.
- Palacký František**, doktor práv a historiograf království Českého, p. ok. Karlínského a Brandýského.
- Paíme Josef**, fabrikant, p. ok. Jablonského a Chrástavského.
- Pilz Theodor**, fabrikant, p. ok. Kraslického a Neydeckého.
- Platzer Vilím**, farář v Blažejově, p. ok. Jindřichohradeckého, Lomnického, Třebonského a Novobystřického.
- Podlipský Josef**, dokt. lék. v Praze, p. ok. Nimburského a Benátského.
- Pour Václav**, majitel mlýna ve Valích, p. ok. Pardubického, Holického a Přeloučského.
- Purkyně Jan**, dokt. lékařství a profesor univ. v Praze, p. ok. Slanského, Velvarského a Libochovického.
- Rieger Frant. Lad.**, dokt. práv a velkostatkář, p. ok. Semilského a Železnobrodského.
- Rojek Jan**, děkan v Budyni, p. ok. Novoměstského n. M., Náchodského a Dobrušského.
- Rosenauer Václav**, majitel dolů v Budějovicích, p. okr. Krumlovského, Chvalšínského a Planského.
- Rösler Ant.**, starosta městský, p. ok. Ústeckého nad Labem a Chabařovického.
- Roth Jeronym**, dokt. práv v Trutnově, p. ok. Trutnovského, Hostinského, Maršovického a Šacléřského.

- Schmerling Antonín**, rytíř, c. k. státní minister, p. ok. Horšov-Týnského, Hostounského a Ronšperského.
- Schmeykal František**, dokt. práv v Praze, p. ok. Českolipského, Mimoňského, Hajdského a Cvikovského.
- Schöder Antonín**, doktor lékařství, p. ok. Dubského a Štětského.
- Seifert Václav**, starosta městský, p. ok. Plzenského, Touškovského, Stříbrského a Stodského.
- Šicha Josef**, dokt. lékařství v Nových Dvořích, p. ok. Kutnohorského a Čáslavského.
- Škarda Jakub**, dokt. práv v Praze, p. ok. Domažlického a Novo-Kdýnského.
- Skrejšovský Jan**, redaktor v Praze, p. ok. Kralodvorského a Jaroměřského.
- Skuherský Rudolf**, profesor v Praze, p. ok. Chrudimského a Nasavrckého.
- Sladkovský Karel**, kand. dokt. práv v Praze, p. ok. Žamberského a Králického.
- Slavík Josef**, starosta v Morašicích, p. okr. Lito-myšského a Poličského.
- Stamm Ferdinand**, dokt. práv, p. ok. Žateckého, Postoloprtského, Chomoutovského, Bastianberského, Podbořanského a Jesenického.
- Staněk Jan B.**, profesor v Praze, p. ok. Benešovského, Neveklovského a Vlašimského.
- Stangler František**, starosta, p. ok. Landškrounského a Ústeckého nad Orlicí.
- Stradal František**, dokt. práv a starosta, p. ok. Teplického, Duchcovského a Bilinského.
- Suida František**, starosta, p. ok. Broumovského a Polického.
- Svátek Vavřinec**, dokt. práv v Praze, p. ok. Píseckého a Vodňanského.

- Theumer Emil**, dokt. práv, p. ok. Kadaňského, Přísečnického a Doupovského.
- Thun z Hohenšteina František**, hrabě, c. k. minist. rada v Praze, p. ok. Děčinského, Benešovského a Českokamenického.
- Tomek Václav**, profesor univ. v Praze, p. ok. Březnického, Blatenského a Mirovického.
- Tomíček Karel**, dokt. práv a notář v Pelhřimově, p. ok. Vrchlabského, Raketnického a Jilemnického.
- Tonner Emanuel**, profesor v Praze, p. ok. Strakonického a Horažďovického.
- Trojan Pravoslav**, dokt. práv a notář v Rakovníce, p. ok. Příbramského a Dobříšského.
- Voith Ferd.**, svob. pán, c. k. místopředsedelský rada v Čáslavi, p. ok. Chotěbořského a Haberského.
- Václavík Alois**, majitel mlýna, p. ok. Poděbradského a Kraloměstceckého.
- Waidele z Willingen**, Arnošt, president c. k. zemského soudu v Praze, p. ok. Žlutického a Bochovského.
- Wenisch Jan**, president c. k. vrchního soudu zemského v Linci, p. okr. Tachovského a Přimďského.
- Wenzig Josef**, školní rada v Praze, p. ok. Královéhradeckého a Nechanického.
- Wiese Ignác**, doktor lékařství v České Dubé, p. ok. Turnovského a Českodubského.
- Wucherer Petr**, svob. pán, c. k. dvorský rada, p. ok. Planského, Tepelského a Bezdrůžického.
- Zátka Ignác**, měšťan v Budějovicích, p. ok. Budějovického, Lišovského, Svinenského, Hlubočského a Týnského nad Vltavou.

Zelený Václav, c. k. profesor v Praze, p. ok. Německobrodského, Humpoleckého, Polenského a Přibyslavského.

Zeithammer Otakar, c. k. profesor v Praze, p. ok. Kralovického a Manětínského.

~~~~~

Poslanci rady říšské ze sněmu Českého zvolení.

Bachofen z Echtu, Klement, fabrikant.

Becher František, velkostatkář.

Brauner František, doktor práv.

Brinz Alois, profesor.

Brosche Karel, fabrikant.

Čupr František, doktor filosofie.

Desfours-Walderode Frant., hrabě, velkostatkář.

Doubek Eduard, doktor práv.

Dvořák Šimon, horní komisař.

Eyssert Vojtěch, kupec v Rumburku.

Fleischer Václav, doktor lékařství.

Grünwald Vendelin, advokát.

Gschier Antonín, doktor práv.

Hartig Edmund, hrabě, velkostatkář.

Hasner z Arthy, rytíř, profesor.

Hassmann Theodor, doktor práv.

Havelka Matěj, rada krajského soudu.

Herbst Eduard, profesor.

Hermann František, učitel.

Klaudi Leopold, advokát.

Korb z Weidenheimu Frant., svob. pán, velkostatkář.

Korb z Weidenheimu Karel, rytíř, velkostatkář.

Krása Alois, advokát.

Liebieg Jan, fabrikant.

Macháček Josef, fabrikant.

Millner Václav, doktor práv.

Obst Gustav, velkostatkář.

Pfeiffer Josef, fabrikant.

Plener Ignác, šlechtic, c. k. ministr financí.

Prachenský Josef, doktor práv.

Řezáč František, redaktor.

Rieger František Ladislav, doktor práv.

Riese-Stallburg Fridrich, svob. pán, velkostatkář.

Rothkirch-Panthen Karel, hrabě, velkostatkář.

Rumerskirch Karel, hrabě, velkostatkář.

Schmerling Antonín, rytíř, c. k. státní ministr.

Schwarzenfeld Ludvík, rytíř, velkostatkář.

Stamm Ferdinand, doktor práv.

Staněk Jan, profesor.

Stark Jan, šlechtic, majitel dolů.

Steffens Petr, fabrikant.

Suida František, starosta městský.

Tašek František, velkostatkář.

Waidele z Willingen, Arnošt, president zemsk. soudu.

Wenisch Jan, rytíř, president vrchního zemsk. soudu.

Vokoun František, zemský rada.

Vratislav Josef, hrabě, velkostatkář.

Zátka Ignác, měšťan.

Zeidler Jeronym, opat.

Zelený Václav, profesor.

Zikmund Josef, advokát.

Žák Jan, notář.

~~~~~

Výbor zemský.**Předsedici.**

Nejvyšší maršálek: hrabě **Nostitz-Rhinek**, Albert.
Náměstek nejvyššího maršálka: **Václav Vaňka**.

Přisedici.*a) Z kurie velkostatkářů:*

Hrabě **František Thun** z Hohenšteina.
Rytíř **Václav Bohuš** z Otošic.

b) Z kurie měst a průmyslových míst:

Doktor **František Schmeykal**.
Doktor **Antonín Görner**.

c) Z kurie obcí venkovských:

Doktor **František L. Rieger**.
Doktor **František Brauner**.

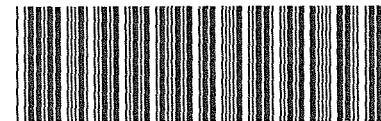
d) Zvolení z celého sněmu.

Doktor **Ad. M. Pinkas**.
Rytíř **Jos. K. Peche**.

REV15

ÚK PrF MU Brno

3129S32160